

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นายสมภพ เจ็บสูงเนิน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยี

วันที่ 25 เดือน กันยายน พ.ศ. 2545

บทคัดย่อ

สมภาพ เจ็บสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา

“กองทุนหมู่บ้าน กฤษฎณา”

อาจารย์ที่ปรึกษา:อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล

ISBN....

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ คือ เงินกองทุนสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เพื่อให้ท้องถิ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง สร้างศักยภาพในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งการบริหารจัดการเงินกองทุน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานรากของประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น วิธีดำเนินการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ทำการเก็บรวบรวมได้ด้วยตนเองและจากข้อมูลที่มีผู้ทำการเก็บรวบรวมสรุปผลไว้แล้ว ในที่นี้ตัวอย่างศึกษา คือหมู่บ้านกฤษฎณา ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ จะทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการเงินกองทุน มีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้านกฤษฎณา บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1. การเกิดกองทุน
2. การบริหารกองทุน
3. มีการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม
4. มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง
5. มีศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านอยู่ในระดับหนึ่ง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญ (ต่อ).....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	5
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	5
4. การขอขึ้นทะเบียนและความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	6
5. ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน.....	7
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	8
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบซีพีโมเดล.....	9
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
9. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	10

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	12
1. รูปแบบการประเมินโครงการและเครื่องมือ.....	12
2. ตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล.....	20
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา.....	21
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา.....	22
5. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา.....	25
6. การแจกแจงตัวแปรลักษณะค่าของตัวแปร.....	26
7. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
8. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	35
บทนำ.....	35
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	35
2. ผลการประเมินโดยภาพรวม.....	54
3. ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	59
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	60
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	63
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	63
2. วิธีดำเนินการ.....	63
3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	63
4. อภิปรายผล.....	64
5. ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	
ภาคผนวก ข	
ประวัติผู้เขียน	

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาภาวะความยากจนอันเนื่องจากการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ลดรายจ่ายตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐบาล ซึ่งมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงิน 1 ล้านบาทเข้าสู่หมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กำลังขับเคลื่อนไปข้างหน้าด้วยความร่วมมือร่วมใจทั้งภาครัฐเอกชนและประชาชน

เพื่อจะทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใดจึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านโดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆ โดยการรวบรวมข้อมูลและเขียนเรียบเรียงงานการประเมินในรูปของ "สารนิพนธ์" เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น อีกทั้งเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ผู้ซึ่งอาจจะเป็นบุคลากรที่สำคัญในชุมชนนั้น ๆ ในภายภาคหน้าอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีกระบวนการดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการบริหารจัดการกองทุน
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนคติของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. กรอบความคิดทฤษฎี

แนวความคิดและรูปแบบในการประเมินโครงการต่างๆ นั้นมีหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler' Rationale and Model of Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545: 84) ได้กล่าวว่า "การประเมิน คือการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดได้"

แนวคิด และรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam' s CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89-91) ได้กล่าวว่า "การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ" แต่แนวคิดและรูปแบบการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนมากที่สุด คือ แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam's CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545: 89-91) ที่ได้กล่าวโดยสรุปว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจในด้านต่างๆ ที่สนใจ

โดยอักษรย่อของคำว่า " CIPP " จะมีความหมายดังต่อไปนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

การประเมินผลแบบจำลอง CIPP Model นี้ เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ใช้ขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ศึกษาให้เข้าถึงเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาบริบทของหมู่บ้านโดยละเอียดพร้อมกับบันทึกข้อมูลไว้
3. ศึกษาการดำเนินงาน ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
4. ใช้ทฤษฎีชีพโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
5. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. และจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ
6. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียน
7. ลงมือเขียนตามแนวทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาประเมินโครงการจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบบริบทของชุมชนท้องถิ่นโดยละเอียด
3. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านและศักยภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
5. ผู้ศึกษาที่เขียนสารนิพนธ์ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กรณีศึกษา หมู่บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็นนโยบายหลักการ ระเบียบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้าน

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นนโยบายของทางรัฐบาลเพื่อเป็นการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชน และหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ พัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน เสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้จัดระบบและบริหารกันเอง เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงต่อไป

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชน และท้องถิ่น เป็นการพัฒนาประชาธิปไตย
- เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น
- เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- เชื่อมโยงกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน หน่วยงานราชการ

เอกชน และประชาสังคม

- เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง และสนับสนุนภูมิปัญญาของตนเองให้ยั่งยืนต่อไป
- ติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง
- เสริมสร้างขบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาระรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน
 - กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

(รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

2. ระเบียบสำนักรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

พ.ศ. 2544

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกิน 10 คน เลขานุการนายรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน
 - คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ 2 ปี
 - นอกจากการพ้นวาระแล้ว กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ล้มละลาย หรือถูกศาลพิพากษา
 - ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีกรรมการเกินกึ่งหนึ่ง
 - กรรมการมีหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
 - คณะกรรมการจะได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนในอัตราที่กำหนด

2. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและกองทุนแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนในสำนักงานเลขานุการนายรัฐมนตรี สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการ รวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ จัดประชุมชี้แจง ให้การสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ รายงานผลประจำปี และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในวาระแรกของหมู่บ้าน บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา วันที่ 21 มิถุนายน 2544 กำหนดเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีคณะ

อนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการดำเนินไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และโปร่งใส สำหรับการประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดหรือหัวหน้าครอบครัวอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้ และคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกก็เป็นไปตามมติของที่ประชุม พร้อมทั้งมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบข้อบังคับทุกประการ

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนต้องเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกัน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวข้องกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุกไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
7. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
8. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ (4)
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
(รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก.)

4. การขอขึ้นทะเบียนความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนา

หมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความพร้อมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมิน จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น จำนวนประชากร อาชีพของประชากรในชุมชน ผลผลิตทางด้านต่าง ๆ การซื้อและจำหน่ายผลผลิตและปัจจัยการผลิต และรวมไปถึงรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะกล่าวเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการ คุณสมบัติของคณะกรรมการ และทำการคัดเลือก ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน เป็นเรื่องของการกำหนดวิธีการและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้าน เช่น การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงินกองทุน และการชำระคืนเงินกู้

4. ทุนในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน พุถึงเรื่องของการจำแนกกลุ่ม และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน จำนวนสมาชิก วันที่จัดตั้ง และเงินทุนสะสม ที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และความร่วมมือในการเชื่อมโยงพัฒนาหมู่บ้าน กับเครือข่ายอื่นนอกชุมชน

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จะเป็นรายละเอียดในการกู้ยืมเงิน วิธีการในการบริหารการเงิน การให้กู้ยืมเพื่อกิจกรรมใด หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ การควบคุมติดตามการใช้คืนเงินกู้ และวิธีการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อันอาจจะเกิดขึ้นได้

(รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก.)

5. ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

จัดทำขึ้นเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยการออมเสียสละ เอื้ออาทร เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรให้กำหนดระเบียบการ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน กฤษฎณาไว้ดังนี้

ที่ตั้ง : สถานที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านกฤษฎณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นที่ทำการบ้านผู้ใหญบ้าน ใช้เป็นสถานที่ประชุมคณะกรรมการและสมาชิกในการประชุมแต่ละครั้ง

วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ส่งเสริมการออมทรัพย์ บรรเทาเหตุฉุกเฉินทางด้านการเงิน พัฒนาจิตใจของสมาชิกในชุมชนให้มีคุณธรรม

แหล่งที่มาของเงินทุน : ที่มาของกองทุนประกอบไปด้วย เงินและทรัพย์สินจากการจัดการของคณะกรรมการ การกู้ยืมเงิน ดอกเบี้ยจากการกู้ยืม เงินฝากสัจจะ เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ

คุณสมบัติของสมาชิก : ต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านกฤษณา ไม่น้อยกว่า 2 เดือน มีความเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการเห็นชอบให้เป็นสมาชิก อดทน เสียสละ และปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน มีเงินฝากสัจจะกับหมู่บ้าน ไม่ขาดส่งติดต่อกันเป็นเวลา 3 เดือน

การเป็นสมาชิก : การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านนั้น ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้กำหนดไว้ตามระเบียบ และต้องยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิก ได้ที่คณะกรรมการกองทุน เพื่อรอผลการพิจารณาจากคณะกรรมการต่อไป

การพ้นจากสภาพการเป็นสมาชิก : สมาชิกที่ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกด้วยเหตุผลต่าง ๆ คือ ตาย ลาออก วิกลจริต จำนวนสมาชิกทั้งหมดออกคะแนนเสียงให้ออกสองในสาม ฝ่ายระเบียบของกองทุน มีคุณสมบัติไม่ครบตามระเบียบของกองทุน

(รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แนวทางในการพิจารณาเงินกู้สำหรับกองทุนหมู่บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีประวัติดี เป็นคนซื่อสัตย์ ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางด้านต่าง ๆ อดทน ขยันหมั่นเพียร และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่จะทำ

2. มีหลักประกัน หรือบุคคลค้ำประกันที่สามารถชำระหนี้แทนได้และมีความรับผิดชอบ ถ้าเป็นทรัพย์สินจะต้องมีสภาพคล่องตัว

3. ความสามารถในการชำระหนี้

- พิจารณาจากรายได้ของผู้กู้ การประมาณการรายได้ รายจ่าย
- ภาวะการตลาดของสินค้าผู้กู้ ธุรกิจมีตลาดรองรับหรือไม่ ขายได้หรือไม่
- มีปัญหาในการหาวัตถุดิบมาผลิตหรือไม่
- ทำเลที่ตั้งของกิจการ ปัญหาของสภาพแวดล้อม อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ หรือ

ใกล้แหล่งสินค้าที่จะขายและสะดวกต่อผู้ซื้อหรือไม่

4. ผู้กู้ควรมีเงินทุนสำรองของตนเองจำนวนหนึ่ง ไว้สำหรับประกอบธุรกิจในสัดส่วนที่เหมาะสม หากใช้เงินทุนตนเองน้อย แต่ขอกู้มามาก ภาวะการผ่อนชำระก็จะสูง ดังนั้นควรพิจารณาถึงปัญหาในข้อนี้ด้วย

(รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ชิพ โมเดล

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชิพ ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

C ย่อมาจาก Context Evaluation คือ การประเมินก่อนการดำเนินการโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ (โดยรายละเอียดจะอยู่ในบทที่ 3)

I ย่อมาจาก Input Evaluation คือ การประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพร้อมเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

P ย่อมาจาก Process Evaluation คือ การประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P ย่อมาจาก Product Evaluation เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นโครงการที่เพิ่มศักยภาพการบริหาร และการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่บัณฑิตเข้าไปศึกษาเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกองทุน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อศึกษาหลักสูตร การจัดการและประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ว่างงานในช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังตกต่ำ ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นและบ้านเกิดของตนเอง อีกทั้งบัณฑิตที่ผ่านโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ การ

วิเคราะห์โครงการอย่างมีระบบ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้วิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต และสามารถนำหน่วยกิจไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น (จากหนังสือ หรือเอกสารวารสาร)

9. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นงลักษณ์ เดชะพีพงษ์ วารสารการศึกษาออกโรงเรียน ได้กล่าวเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ว่า กองทุนหมู่บ้านตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว คือ เกิดเวทีค้นหาและเฟ้นหาคนดี คนที่น่าเชื่อถือ เกิดการรวมตัวกันเพื่อประชุมร่วมกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน เพราะชุมชนไม่เคยมีคนมาประชุมมากขนาดนี้ เนื่องจากไม่เคยร่วมมือกัน ได้ภาพของคนในชุมชนประชุมร่วมกัน

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวการบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระบบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนทุกระดับมีแนวทางการพัฒนาไกลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 19 มกราคม 2545 หน้า 20 ได้กล่าวถึงความคืบหน้าของนโยบายกระจายรายได้สู่ชุมชนระดับรากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง หลังจากรัฐบาลดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้แล้ว 97 % นอกจากนี้คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่า มีแนวโน้มหนี้สูงมาก เนื่องจากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปี เร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านที่ใช้เงินกู้สำหรับลงทุนเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระหนี้ตามกำหนดได้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 12 ได้กล่าวเกี่ยวกับบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวอย่างที่ต้องฝ่าฟัน ว่า โครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์มาตลอด เพราะเป็นการทำหลักสูตรแบบเร่งรีบ คู่มือชุดวิชาต่าง ๆ ก็ทำกันแบบฉุกละหุก เครื่องมืออาคารสถานที่เรียนก็ไม่มีความพร้อมสถาบันแต่ละแห่งต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเอาเอง ด้วยเหตุนี้ร่วมกับคุณภาพการผลิตบัณฑิตที่ผ่านมาจากสถาบันราชภัฏทำให้สังคมไม่ไว้วางใจว่าสถาบันราชภัฏจะสามารถผลิตบัณฑิตได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนี้ยังฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ระหว่างทำงานในพื้นที่ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องใหม่ทั้งสิ้น ประกอบกับมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบดูแล ซึ่งมาตราชูณของแต่ละ

หน่วยงานก็แตกต่างกัน การทำงานจึงไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่หลายคนคิด หนังสือพิมพ์มติชน รายงานประจำวันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับการคาดบัตัดกองทุน สมิตรตามเป้าว่า เมื่อวันที่ 31 มกราคม นายถนอม อินทรกำเนิด เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ (สร.ภ.) เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะอนุกรรมการติดตาม และประเมินโครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า ขณะนี้มีบัณฑิตในโครงการ ทั้งสิ้น 70,895 คน ยังมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีบัณฑิตเข้าไปศึกษาประมาณ 4,000 หมู่บ้าน ซึ่งได้มีการขยายเวลาการรับเป็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่ 31 มกราคมที่ผ่านมา คาดว่าจะมีผู้มาสมัครรวม แล้วใกล้เคียงกับยอดรับเต็ม 74,881 คน ซึ่งบัณฑิตที่เข้ามาใหม่จะมีการสอนเสริม ส่วนหนังสือ ชูติวิชาการวิจัยชุมชน การจัดการและการวางแผนธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจ การวางแผน พัฒนาและสารนิพนธ์จะแล้วเสร็จ และส่งให้นักศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์และ มีนาคมนี้

หนังสือดังกล่าวจะไปถึงช้าแต่ไม่เป็นปัญหาอะไรเพราะมีการสอนล่วงหน้าไปก่อนแล้ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์ในบทนี้ผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้จะทำการประเมินโดยใช้รูปแบบอะไรใช้เครื่องมืออะไร มีอะไรที่กำหนดเป็นตัวเลขหรือตัวชี้วัดในการประเมินตลอดถึงแหล่งเก็บข้อมูลและวิธีการจัดเก็บข้อมูลการประเมินดังกล่าวผู้เขียนอธิบายเป็นหัวข้อซึ่งมีด้วยกัน 6 หัวข้อดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ
2. ตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา
5. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา
6. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

6.1 เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

6.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

6.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

6.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. รูปแบบการประเมินโครงการและเครื่องมือ

รูปแบบการประเมิน

- 1) เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรายงานตามสภาพจริง
- 2) การตัดสินคุณค่าความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมินแต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น
- 3) การกำหนดเกณฑ์การตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้าแต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนแล้วจึงค่อยพิจารณาตัวบ่งชี้ นั้น ๆ และตัดสินตามเกณฑ์
- 4) ใช้รูปแบบการประเมินแบบ ชิพพีโมเดล (CIPP model) ที่มาจากภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะใช้ประเมินมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การประเมินสถานะแวดล้อม(Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการประเมินโครงการ ได้แก่ ประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่นที่เรียกว่า "บริบท" หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น

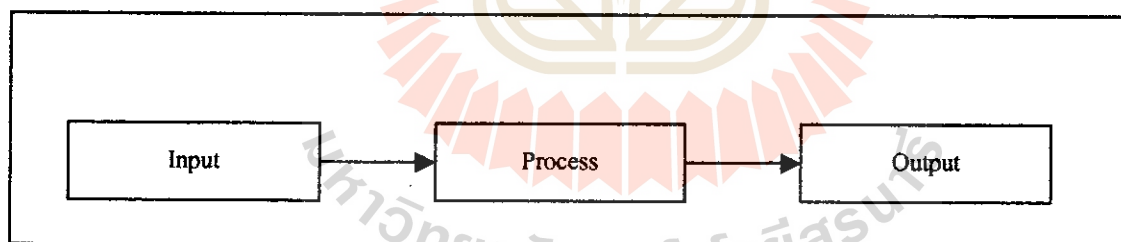
4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า(Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารการจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินกระบวนการทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย

1.1 รูปแบบการประเมินแบบ ชิพโมเดล(CIPP Model)

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ที่เกี่ยวกับกระบวนการทางทฤษฎี CIPP Model มาช่วยในการประเมินดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของระบบ

(ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 34)

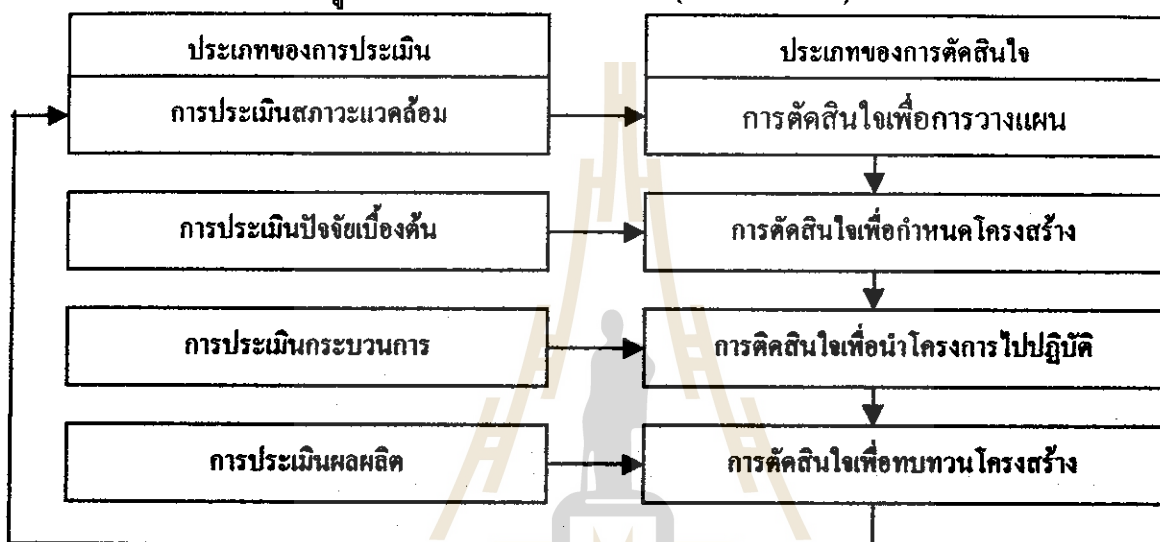
Input คือ ปัจจัยเบื้องต้น หรือวัตถุดิบแรกเริ่มของโครงการ

Process คือ กระบวนการ หรือสิ่งที่เปลี่ยนสภาพวัตถุดิบ

Output คือ ผลผลิต หรือสิ่งที่ได้รับจากการแปรสภาพ

จากแผนผังรูปข้างต้นได้กล่าวให้เห็นโดยสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินของสตッフเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89 – 91) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้เกินสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

ตามแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตッフเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามรูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model)

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตッフเฟิลบีม

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 91)

ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)

เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้ง การพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่ได้ตามมาจากการประเมินทั้ง 4 ประเภท นั่นก็คือ การตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนด จุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้าง ของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions)

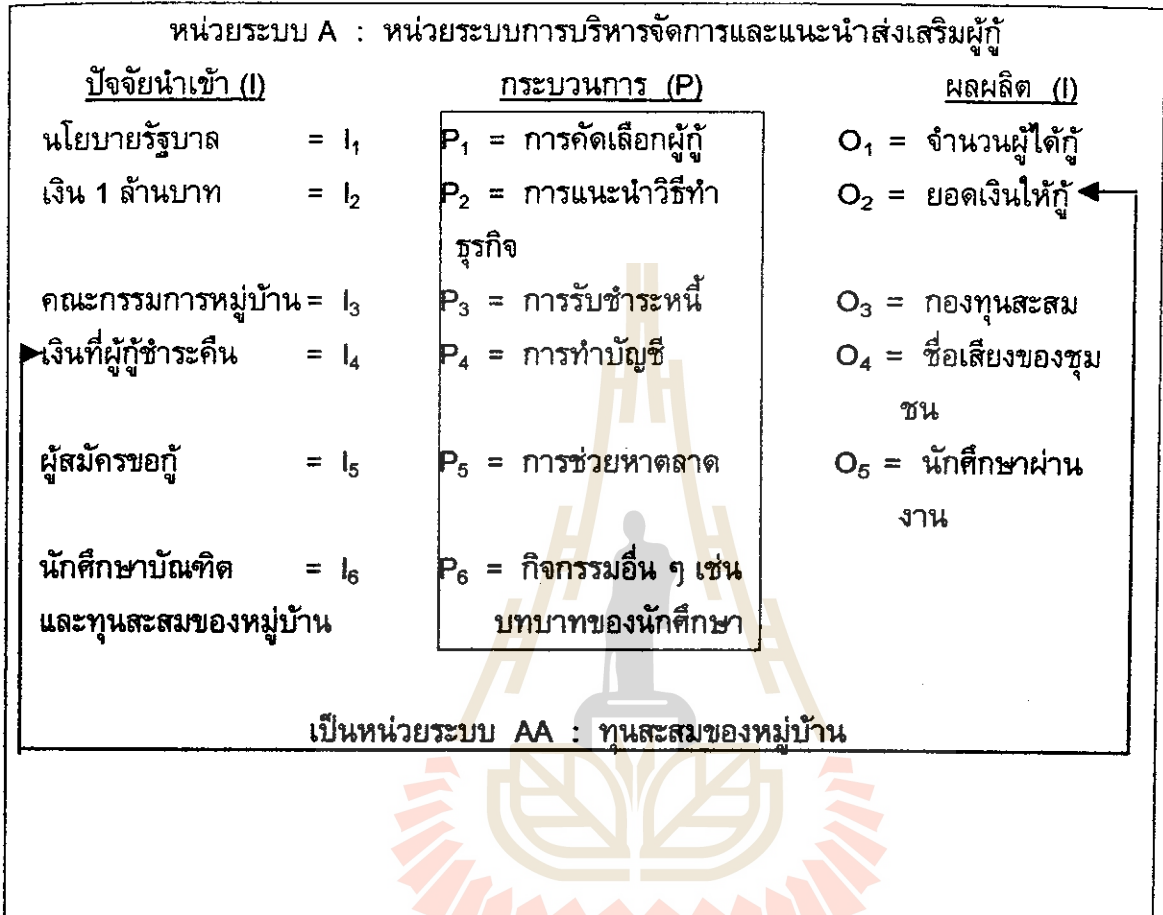
เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุม การ ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่นำไปใช้ในโอกาสต่อไป

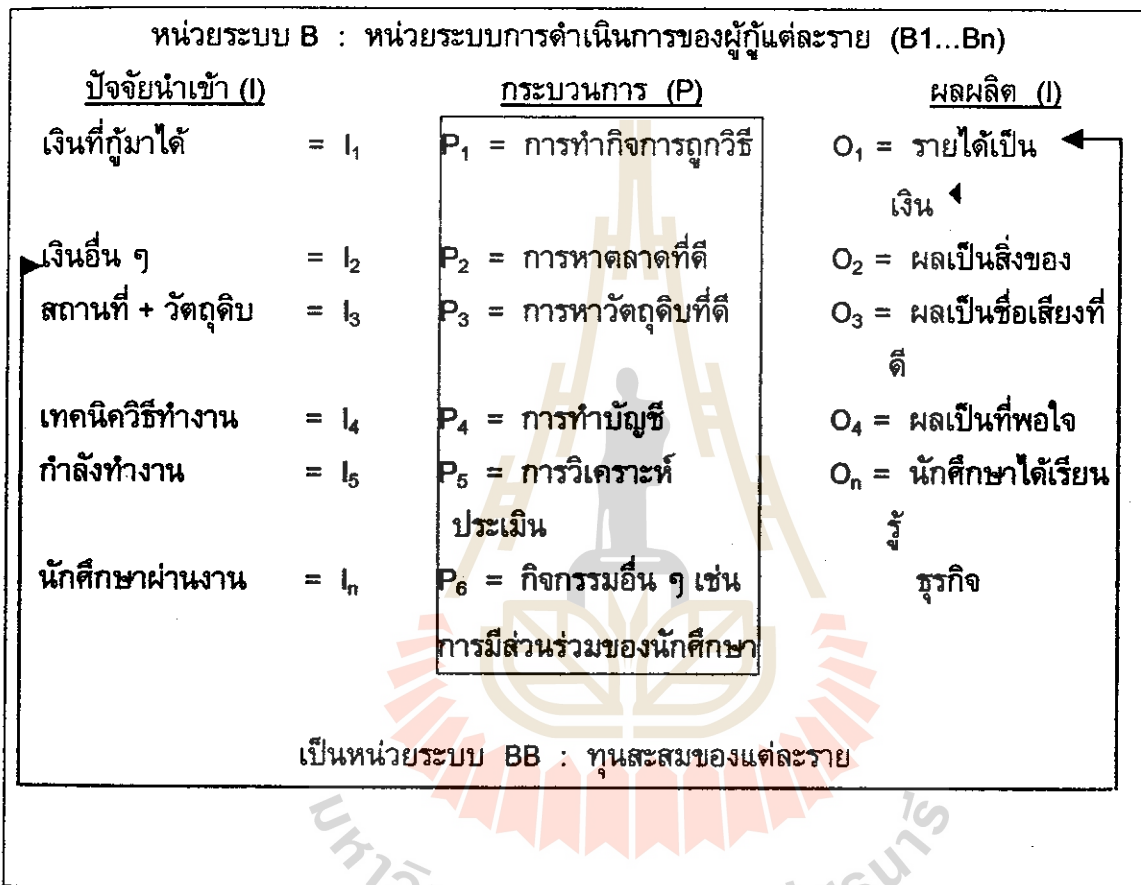
เมื่อนำทฤษฎี CIPP Model มาประยุกต์ใช้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถนำมาเขียนเป็นผังโครงการได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ A)
(ชุดวิชาสารนิพนธ์, 254 : 21)

จากแผนภาพที่ผ่านมาข้างต้นนั้น คือ หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟ่วง คือ หน่วยระบบ AA

สำหรับหน่วยระบบ A โดย I_n คือ ปัจจัยนำเข้า
 P_n คือ กระบวนการทำงาน และ
 O_n คือ ผลผลิต

แผนภาพที่ 4 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ B) (ชุดวิชาสารนิพนธ์, 254 5: 21)

หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟ่วง คือ หน่วยระบบ BB

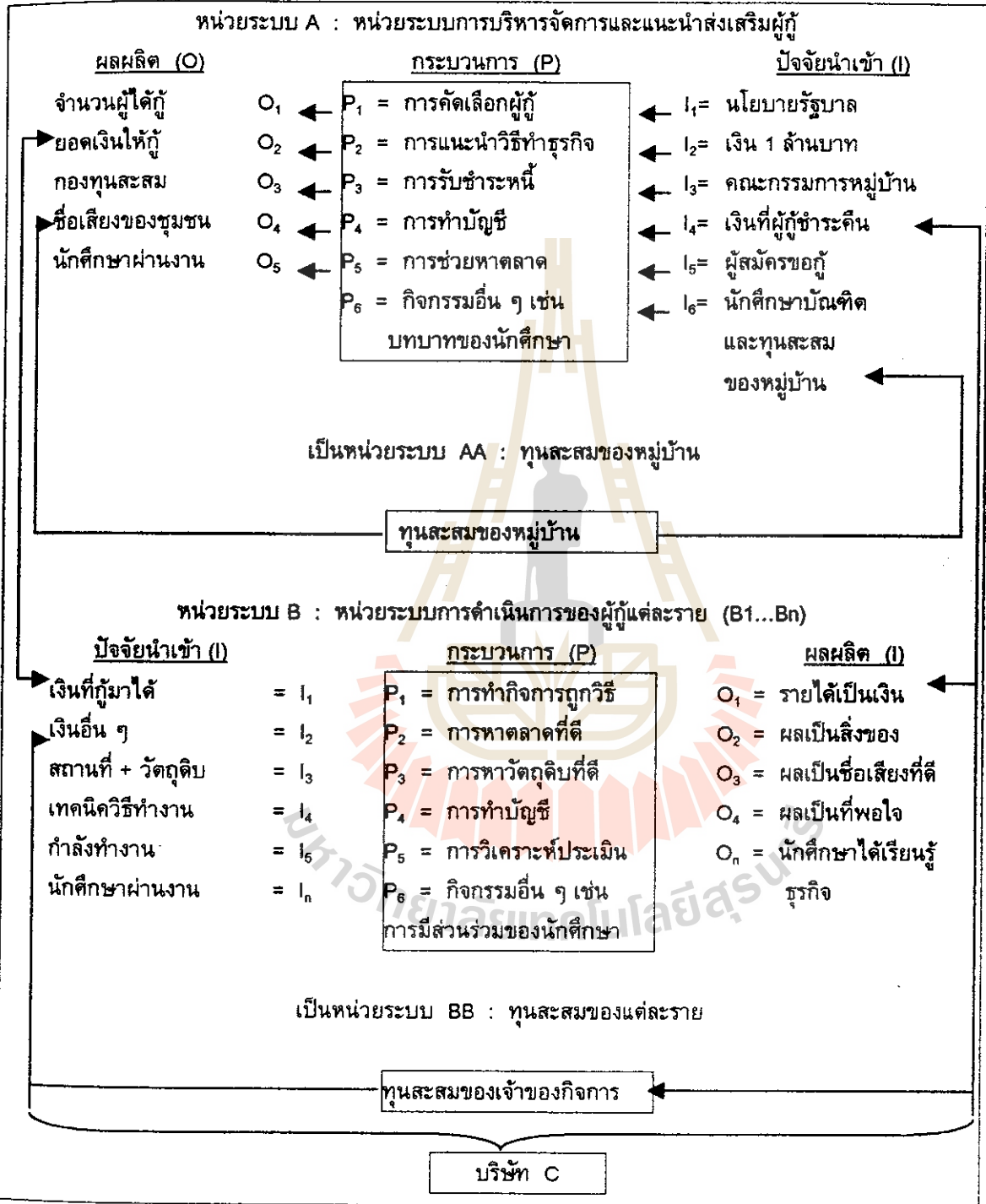
หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน โดย

I คือ ปัจจัยนำเข้าที่นำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย

P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ

O คือ ผลผลิตของผู้กู้

เมื่อนำรูปจากแผนภาพจากแผนภาพที่ 3 และ 4 มาแสดงร่วมกัน ทำให้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนในรูปแบบของ "ซิฟโมเดล" ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 5 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เชื่อม A และ B) (ชุดวิชาสารนิพนธ์, 2545 : 21)

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเพื่อศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางสังคมศาสตร์ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของประชาชนขนาดใหญ่จะไม่สามารถทำได้ด้วยข้อจำกัดหลายประการ เช่น ระยะเวลา งบประมาณ และงบประมาณที่ใช้ในการศึกษา เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรหมู่บ้านกฤษณาหมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ดีสำหรับใช้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านกฤษณา ผู้วิจัยใช้ร้อยละ 60 ของจำนวน 58 ครอบครัวในหมู่บ้านกฤษณา จำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 9 คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 45 คน
- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 27 คน
- สมาชิกทั่วไป	จำนวน 18 คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก	จำนวน 58 คน
4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส	จำนวน 5 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การสังเกตและบันทึกข้อมูล

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

การจัดประชุมเวทีชาวบ้านใช้ 2 วิธี คือ

1. จัดแบบไม่เป็นทางการ จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงิน และมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
2. จัดแบบเป็นทางการ นำสมาชิกกองทุนที่ได้เงินกู้และมีกิจกรรมอาชีพคล้ายกันของแต่ละหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน

การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 5 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้ต่างกัน

โดยข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือดังกล่าวนำมาบันทึกในแบบรายงาน แบบ บร.1 – บร. 12

2. ตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

สำหรับตัวชี้วัดที่ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้ในการกำหนดการประเมินโครงการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ได้ใช้ตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวนั้นประกอบไปด้วย

2.1.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Peocess Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนั้นมีรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับธรรมชาติและลักษณะของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้และตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งเพื่อให้ได้เนื้อหาสาระตามสภาพจริง และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้และวิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ประกอบด้วยหลายวิธีอันได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบรายงาน บร. ต่าง ๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้าน / ตำบล
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
- 5) การสนทนาในเชิงใช้คำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นที่ต้องการ

หลังจากที่รวบรวมข้อมูลได้แล้วจึงนำไปเพื่อทำการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ผ่านการขัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจนแล้วจึงรวบรวมเขียนสารนิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A ซึ่งก็คือหน่วยระบบ กองทุนหมู่บ้านได้ตัวชี้วัดออกเป็น 2 ระบบคือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เป็นบริบทในวงกว้างอยู่รอบนอกเช่น สภาพที่ดิน ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา ศิลปและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. ความอ่อนแอในท้องถิ่นในชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / ชุมชน นี้สภาพป่าและแหล่งน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้าน การประกอบอาชีพ การศึกษาและวัฒนธรรม เป็นต้น เป็นบริบทระดับท้องถิ่นและตัวแปรบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1 ประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร. 1 ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและของชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. สภาพเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ด้านการศึกษา
6. ด้านการประกอบอาชีพ

6.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การเป็นหนี้สินของชาวบ้านการมีที่ทำกินของตนเอง, การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้จนต้องขายทรัพย์สินเดิมกู้ยืม

6.2 วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น / ชุมชน

6.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน

6.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน / ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

การประเมินโครงการโดยภาพรวมนั้นประกอบไปด้วยกรอบแนวคิดทฤษฎี 2 หน่วยระบบ เพื่อใช้ทฤษฎีกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ 2 ระบบ ดังกล่าวได้แก่

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายและหน่วยระบบ ทั้ง 2 นี้ สามารถแยกออกเป็นรายการตัวชี้วัดดังนี้

4.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ได้แก่บริบทระดับประเทศและบริบทระดับท้องถิ่น
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ตัวแปร

 1. จำนวนผู้กู้
 2. ยอดเงินให้กู้

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1. จำนวนผู้ที่กู้ได้
2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. การขยายกิจการของผู้กู้

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
4. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
5. ท้องถิ่นให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ภายใน

4.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A เช่น ความยากจนของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ภาวะการขาดดุลการค้า เป็นต้น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่า และแหล่งน้ำ สภาพที่ทำกินของชาวบ้าน การประกอบอาชีพ เป็นต้น

- 1.3 ตัวชี้วัดบริเวณเฉพาะ ตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

13.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

13.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

13.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

13.4 หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้

13.5 อาชีพหลักของผู้กู้

13.6 รายได้ของครอบครัว

13.7 ประสบการณ์ในการดำเนินการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร

1. เงินที่กู้มาได้

2. เงินอื่น ๆ

3. เทคนิควิธีทำงาน
 4. สถานที่และวัตถุดิบ
 5. กำลังทำงาน
 6. อุปกรณ์เครื่องทุ่นแรงในการทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร
1. การทำกิจการทุกวิธี
 2. การหาตลาดที่ดี
 3. การหาวัตถุดิบที่ดี
 4. การทำบัญชี
 5. การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
- ผลกระทบโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
1. ผลโดยตรง ได้แก่
 - 1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 1.2 ผู้ที่ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่
 1. ผู้ที่ได้ขยายกิจการ
 2. ผู้ที่ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
1. ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง
 2. ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 3. การกลับคืนของประชาชน

ดังที่แสดงมาสามารถกล่าวได้ว่า ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินกิจการได้ผลดีแล้วก็ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A เป็นต้น

โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองจะสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยการประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบควบคู่กันไป เพราะทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบทุกตัวชี้วัดทุกปัจจัย

5. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิถีและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิถีการดำเนินกิจการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้กู้เงินที่ลงทุนทำกิจการเดียวกัน ให้คิดกระบวนการวิธีทำงานในแนวเชิงระบบ เช่น หน่วยระบบในการทำอาชีพเกษตรประเภทมันสำปะหลังที่ดี จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และการผลิตที่ดีขึ้นนั้นจะต้องทำอย่างไร โดยการพิจารณาตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี
2. กระบวนการที่ดี
3. การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณ

ดังนั้นผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ศึกษาถึงการประมวลเทคนิควิถีในการทำกิจการไร่มันสำปะหลัง ของผู้กู้จำนวน 24 รายแล้วสรุปว่ากระบวนการวิธีทำงานที่ดีทั้ง 3 ข้อข้างต้น คือ

1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ทั้งด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่

- 1.1 เงินที่กู้มาได้มีปริมาณที่เพียงพอต่อการลงทุน

ดังนั้น ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ศึกษาถึงการประมวลเทคนิควิถีในการทำกิจการไร่มันสำปะหลัง ของผู้กู้จำนวน 24 ราย แล้วสรุปว่า กระบวนการวิธีทำงานที่ดีทั้ง 3 ข้อข้างต้น คือ

- 1.1.1 ปัจจัยนำเข้าที่ดี ทั้งด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- เงินที่กู้มาได้มีปริมาณที่เพียงพอต่อการลงทุน
- ทุนตัวเองที่มีอยู่แล้วเป็นทุนด้านอุปกรณ์เครื่องทุ่นแรงเช่น พันธุ์มันสำปะหลัง

รถไถเดินตาม เป็นต้น

- สถานที่ + วัตถุประสงค์ ที่ดินมีความเหมาะสมมีการเตรียมดินก่อนลงมือปลูกสภาพดินฟ้าอากาศเหมาะสมกับพืชผลชนิดนั้น

- เทคนิควิถีทำงาน รู้ช่วงระยะเวลาไหนควรปลูกควรทำรุ่น ควรใส่ปุ๋ยและรู้ว่าช่วงไหนราคาผลผลิตออกจะดี

- กำลังในการทำงาน คือ ต้องรู้ว่าตัวเองมีกำลังมีศักยภาพเท่าไร ขนาดไหนในการทำงานนี้จะสามารถให้ผลผลิตออกมาดีได้

- 1.1.2 กระบวนการที่ดี ได้แก่

- การทำกิจการถูกวิธี ต้องมีความรู้และเคยศึกษามาก่อนรู้ทุกขั้นตอน รู้จักที่จะปฏิบัติต่อทำการเกษตรชนิดนั้นอย่างถูกวิธี

1.1.3 การหาตลาดที่ดี คือ ตลาดที่สามารถรับผลิตได้ในปริมาณมาก และราคาดี

1.2 การหาวัตถุประสงค์ที่ดี วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ส่วนใหญ่ชาวเกษตรกรจะมีอยู่แล้วในพื้นที่ถ้ายังขาดแคลนก็จะไปซื้อพันธุ์จากที่อื่น และผู้ใกล้เคียงหรือไม่ก็ขอพันธุ์จากพี่น้องเพื่อนบ้านเดียวกัน และปุ๋ยก็จะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือไม่ก็ปุ๋ยอนินทรีย์ เพื่อเร่งการเจริญเติบโตทางผลผลิต

1.3 การทำบัญชี มีการบันทึกรายรับ-รายจ่าย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดตลอดระยะเวลาจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตและคิดออกมาเป็นต้นทุน- กำไร

1.4 การวิเคราะห์ประเมิน คือ วิเคราะห์ในเรื่องผลผลิตปีนี้ดีหรือไม่ดีรู้ว่าจะไรควรลดอะไรควรเพิ่มจะได้ไปปรับปรุงในปีต่อไป

2. การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณ ได้แก่

2.1 รายได้เป็นเงิน

2.2 ผลเป็นสิ่งของวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือในการทำงาน เครื่องใช้ในครอบครัว

2.3 ผลเป็นชื่อเสียงที่ดีเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพให้กับคนในหมู่บ้าน

2.4 ผลเป็นความพอใจนำมาซึ่งความสุขภายในครอบครัว

6. การแจกแจงตัวแปร ลักษณะค่าของตัวแปร

ตัวแปรที่ผู้เขียนสารนิพนธ์จะกล่าวถึงในข้อนี้เป็นตัวแปรที่ได้นำมาจากตัวแปรในข้อที่ 4 ถึงข้อที่ 5 มาแจกแจงและเรียบเรียงใหม่ เพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้นและจะมีตัวแปรใหม่ ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น เป็นการแจกแจงและแสดงลักษณะค่าของตัวแปร

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อที่จะได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใดอันได้แก่

1. การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	- มีกองทุนอยู่แล้ว 1 กองทุน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบเข้ากับกองทุน กข.คจ.
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนซึ่งได้ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่ได้มา - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน มาให้ความรู้ เช่น พัฒนาการประจำอำเภอ บัณฑิตกองทุน เกษตรตำบล
3. ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุน - มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านตลอดไป - มีกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ - ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มในหมู่บ้าน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
4. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนมาให้ความรู้ - มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับกองทุนดี 1 ชุด - มีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจ
5. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
6. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - มีความเป็นอยู่เพียงพอ สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ - มีความสามัคคีมีการรวมกลุ่มภายในชุมชน - มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด - มีความซื่อสัตย์มีการยกย่องผู้ทำความดี - มีความซื่อสัตย์มีการยกย่องผู้ทำความดี - มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - มีโอกาสหาความรู้เพิ่มของสมาชิกในชุมชน - ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นรักใคร่ปรองดองกัน - ผู้นำมีความยุติธรรม มีคุณธรรม - ชุมชนสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้ด้วยตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
7. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท
8. เงินหมุนเวียนอื่นจากกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีเงินทุนหมุนเวียนระยะสั้น - เพื่อการประกอบอาชีพ - เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน

2. การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุนแห่งชาติ - มีระเบียบการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่ร่วมกันร่างขึ้นตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอทุน - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนเงินกู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ - มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม - มีการนำดอกเบี้ยมาจัดสรร ดังนี้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
	1. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน 20% 2. เป็นทุนเพื่อปันผลให้สมาชิก 20% 3. เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพ ของประชาชนในหมู่บ้าน 20% 4. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการ 20%

3. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งพาตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง - มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งพาตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน
3. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
6. การปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้
7. มีการก่อตั้งกองทุนและธุรกิจชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับการก่อตั้งและจัดการบริหารกองทุนและธุรกิจชุมชน - มีการนำเอาความรู้และระบบการบริหารมาใช้ในการจัดการกองทุนในหมู่บ้านทุก ๆ กองทุน
8. มีความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณี	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ศาสนา และประเพณีที่ตนเองยึดถือปฏิบัติอยู่ - มีการนำเอาคำสอน หลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม ในชุมชนของตนเอง

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. กำหนดจัดระบบการบริหารให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชาสัมพันธ์เรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจถึงความสำคัญและเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ - มีความรู้ความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนของตนเองจัดการกันเองให้ได้ ไม่ใช่รอรัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ เข้ามาจัดการให้
2. ภูมิคุ้มกันและระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้เทคโนโลยี ตามศักยภาพที่มีอยู่

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
	- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่าไม้ - สภาพของดิน - สภาพของแหล่งน้ำ - จำนวนของประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา - อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น
2. ระยะเวลาที่ผ่านมาชุมชนมีศักยภาพในด้านต่าง ๆ	
2.1 ทูทางปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนโรงเรียน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่างๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
2.2 ทูด้านทรัพยากรทางกายภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพของที่ดิน - สถานที่ทางการศึกษา - การมีที่ดินทำกินและผลผลิตต่อปี - สภาพบ้านเรือน
2.3 ทูด้านการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน - จำนวนรายได้ต่อปีแต่ละครอบครัว

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
2.4 ทู่นทางวัฒนธรรมประเพณี	- จำนวนวัด - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - มีโบราณสถาน-โบราณวัตถุ - มีการทำบุญหรืองานประเพณีต่างๆ
2.5 ทู่นทางด้านบุคลากรที่สำคัญของชุมชน	- มีคณะกรรมการหมู่บ้าน
3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้	
3.1 การเกษตร	- ปลูกพืช - เลี้ยงสัตว์ - ประมง
3.2 ร้านค้า	- ร้านค้าในชุมชน - ขายของปลี๊ก (ของชำ)
3.3 การบริหาร	- อื่นๆ
3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน	- จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการ
3.5 สร้างงาน (ของกลุ่มองค์กร)	- แปรรูปผลผลิตสินค้า - อุตสาหกรรมผลิต
3.6 ลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	- หาปัจจัยการผลิตการเกษตร - หาวัสดุปัจจัยเพื่อการบริการ - หาปัจจัยการผลิตอุตสาหกรรม - หาปัจจัยอาชีพ
3.7 กู้เงิน	- จำนวนผู้กู้เงิน

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน ในข้อที่ 1 - 5 ดังกล่าวข้างต้น

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
4. มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการทั้งคณะกรรมการและผู้กู้	- ประสบการณ์ด้านบัญชี - ประสบการณ์ด้านดำเนินกิจการ - ประสบการณ์ตรงทั้งคณะกรรมการและผู้กู้
5. สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น	- การดำเนินกิจการได้ผลดี

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการพิจารณาให้เงินกู้
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนเงินกู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน
4. มีสมาชิกเป็นหนี้เพิ่มขึ้นบางราย	- การดำเนินการล้มเหลว

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรด้านอาชีพ - มีองค์กรด้านการเงิน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจัดจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลที่เชื่อมกับตำบลอื่นๆ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลที่ได้จากความเป็นอยู่ของหมู่บ้านโดยการสัมภาษณ์ สํารวจ และสังเกตโดยใช้แผน บร.1 – บร.12

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่ใช้ข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมจากภาคเอกชนและภาครัฐบาล ซึ่งต้องอาศัย

ข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์จากพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว สถานีอนามัยหมู่บ้านห้วยสูง และ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโรงใหญ่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีบ้านกฤษณาในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นค่าหรือคุณลักษณะของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจำนวนหรือขนาดของตัวแปรนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด ข้อมูลเชิงปริมาณวัดออกมาเป็นตัวเลขได้

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นค่าหรือคุณลักษณะของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า หรือลักษณะของตัวแปรนั้น ๆ ที่บ่งบอกเป็นเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถออกมาเป็นปริมาณได้แต่อาจกำหนดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้แต่ไม่มีความหมายในเชิงปริมาณแต่ประการใด

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ความนำ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนหมู่บ้านกฤษฎา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินตามแบบของทฤษฎี CIPP Model ซึ่งเป็นรายงานข้อที่ 1- 4 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายเพียงใด
2. เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
3. เพื่อทราบว่ายังมีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายกองทุน
4. เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

การประเมินครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญจะเน้นตัวชี้วัดหรือตัวแปร ได้ก็ตามที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินคำว่า "ดี - เลว" ก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่าเป็นลำดับไป

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

สรุปแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจของปี 2545

ในปี 2545 คาดว่าเศรษฐกิจไทย จะสามารถขยายตัวได้ประมาณร้อยละ 2 ถึง 3 ในช่วงครึ่งแรกของปี ยังคงมีแรงกระตุ้นต่อเนื่องจากภาครัฐ และแนวโน้มของการฟื้นตัวของภาคเอกชนจะมีส่วนช่วยขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจขยายตัว ได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลงทุนในหมวดก่อสร้างที่น่าจะฟื้นตัวต่อเนื่องจากปลายปี 2544 และการบริโภคภาคเอกชนที่น่าจะปรับตัวดีขึ้น ตามรายได้ของเกษตรกรและภาวะการจ้างงานที่ดีประกอบกับความเชื่อมั่นของธุรกิจ และของผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวในระยะปานกลางของเศรษฐกิจไทยน่าจะยังคงพึ่งพาการฟื้นตัวของอุปสงค์ต่างประเทศ ซึ่งคาดว่าจะดีขึ้นในครึ่งหลังของปี 2545 เป็นต้นไป

ผลผลิตอุตสาหกรรมคาดว่าจะเร่งตัวขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะหมวดวัสดุก่อสร้างที่มีแนวโน้มแจ่มใส เป็นผลจากมาตรการของรัฐที่ส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งยังมีอุปสงค์จากโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ของรัฐด้วย เช่น สนามบินสุวรรณภูมิ เป็นต้น ส่วนการผลิตในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก คาดว่าจะฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปี เมื่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกมีความชัดเจน และแนวโน้มการส่งออกของไทยได้ดีขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเสี่ยงยังคงมีอยู่บ้างจากแนวโน้มการขยายตลาดส่งออกของผู้แข่งขัน โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ใช้แรงงานสูง ได้แก่ จีน ที่เพิ่งเข้าเป็นองค์การการค้าโลก เมื่อปลายปี 2544 และแคว้นที่ไต้หวันได้รับรองข้อตกลงการค้าทวิภาคีกับสหรัฐฯ อันจะมีผลทำให้พิกัดอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าส่งออกของเวียดนามที่ไปยังตลาดสหรัฐฯ ลดลงอย่างมาก ผลผลิตภาคเกษตรกรรมน่าจะขยายตัวได้ดีต่อเนื่อง แม้จะมีความเสี่ยงจากภัยแล้ง เนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโญอยู่บ้าง แต่ผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตรของไทยน่าจะน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ เนื่องจากไทยมิได้มีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะ ดังนั้น หากเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวจริง ราคาสินค้าเกษตรจะปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลดีต่อรายได้เกษตรกรไทยและจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการใช้จ่ายในประเทศด้วย และในส่วนภาคบริการ คาดว่าภาคการท่องเที่ยวจะปรับตัวดีขึ้นตามการกลับมาของนักท่องเที่ยวระยะไกล

ตารางที่ 1 ภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว

% การเปลี่ยนแปลงจากปีก่อน	2543	2544	ครึ่งแรก	ครึ่งหลัง	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม	3.3	1.3	1.3	1.3	0.9	1.7
ส่งออก > 60 %	20.7	-11.4	-10.6	-12.3	-15.8	-9.2
ส่งออก < 30 %	-1.1	13.2	11.1	15.3	17.4	13.4
อัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิต	55.9	54.0	53.9	54.1	52.4	55.8
ดัชนีราคาสินค้าเกษตร	-3.5	2.6	2.9	2.2	3.2	1.1
ดัชนีราคาพืชผลสำคัญ	-5.5	3.2	2.3	4.0	4.9	3.1
ดัชนีราคาปศุสัตว์	-10.3	10.1	7.4	12.7	13.5	11.8
ดัชนีราคาพืชผลสำคัญ	2.2	5.3	7.9	3.4	0.0	5.2
รายได้จากการขายพืชผลสำคัญ	-3.4	8.7	10.4	7.5	4.9	8.5
จำนวนนักท่องเที่ยวต่าง	10.8	5.7	7.9	3.6	6.0	1.4
ประเทศ	58.9	59.2	61.6	56.8	55.6	58.1
อัตราการเข้าพักโรงแรม						

การลงทุนภาคเอกชนก็น่าจะปรับตัวดีขึ้นในปี 2545 แต่การฟื้นตัวอาจไม่เต็มที่ในช่วงต้น โดยเฉพาะในหมวดเครื่องจักรและอุปกรณ์ เนื่องจากยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินอยู่มาก ส่วนภาคการก่อสร้างน่าจะขยายตัวได้ดีในต่อไป

ในช่วงครึ่งแรกของปี 2545 ที่การใช้จ่ายภาคเอกชน และอุปสงค์ต่างประเทศ น่าจะยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่นั้น การใช้จ่ายภาครัฐจะเป็นแรงผลักดันเศรษฐกิจที่สำคัญ

อย่างไรก็ตาม บทบาทของภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะปานกลางจะมีจำกัด เพราะรัฐบาลต้องการรักษาวินัยการคลัง และบริหารหนี้สาธารณะ ให้อยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไป ดังนั้นนโยบายการเงินจึงต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสนับสนุนฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาวะที่แนวโน้มเงินเฟ้อยังมีอยู่

ตารางที่ 2 ภาคการคลัง

หน่วย : พันล้านบาท	ปีงบประมาณ			
	2542	2543	2544	2545 ไตรมาสแรก
รายได้	709.9	747.6	765.4	173.4
(% การเปลี่ยนแปลง)	(-2.4)	(5.3)	(2.4)	(6.4)
รายจ่าย	821.6	850.6	876.0	257.1
(% การเปลี่ยนแปลง)	(-1.7)	(3.5)	(3.0)	(14.5)
ดุลเงินสด	-134.4	-116.6	-107.9	-69.0
(% ของ GDP)	(-2.9)	(-2.4)	(-2.1)	(-1.3)
อัตราการเบิกจ่าย	85.5	88.0	88.4	22.0
การขาดดุลภาครัฐ	-274.3	-215.6	-177.3	-76.6
(% ของ GDP)	(-6.0)	(-4.5)	(-3.5)	(-1.5)
หนี้สาธารณะ	2,469.2	2,804.3	2,931.7	d.a
(% ของ GDP)	(53.5)	(57.3)	(57.6)	(n.a)

โดยสรุปการใช้จ่ายภาครัฐและการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก จะช่วยผลักดันให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้น ได้ในปี 2545 อย่างไรก็ตามความพร้อมของภาครัฐในการกำกับดูแลนโยบายการเงินจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ดังนั้น หลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธุรกิจ และการปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าออกไทย จึงยังจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากการฟื้นตัวที่ยังยืดยาวในระยะปานกลาง

1. ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมดจำนวน 8.6 ล้านคน และสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีรายได้ไม่พอกับรายค่าใช้จ่าย มีการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่

ในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จนถึงปัจจุบันได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ โครงการแก้ปัญหาความยากจน (กข.คง.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจน และการให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยากจน โครงการที่ดำเนินตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนโครงการของภาคเอกชน/ชุมชน ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบาก

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ความยากจนของคนของไทย พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับ ร้อยละ 32.6 ปี 2535 ลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ปี 2539 เหลือร้อยละ 11.4 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 ปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลง

ตั้งแต่ปี 2543 ลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ปี 2544 ลดลงอีกร้อยละ 13.0 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 ลดลง 1.7 ล้านคน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้นและสัดส่วนคนจนเริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจนโดยมีโครงการต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนได้ดำเนินกิจการร่วมกัน ดังนั้น จึงคาดหมายได้ว่าสถานะความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงและนำบรรลุตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากรในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ความเป็นมา

รัฐบาลได้จัดสรรวงเงินค่าใช้จ่ายสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ จำนวน 58,000 ล้านบาทไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2544 เพื่อเตรียมพร้อมรองรับกรณีที่เศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวมากโดยมุ่งใช้จ่ายในโครงการที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินงานได้เร็วเพื่อให้เม็ดเงินถึงมือประชาชน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ทันการณ์ และมีผลต่อเนื่องระยะยาวในการเพิ่มศักยภาพของคนและขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจภายใต้แผนงานด้านอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีโครงการสำคัญที่ได้เริ่มดำเนินการแล้ว ณ ธันวาคม 2544 คือ โครงการชุปชีวิตธุรกิจไทย โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ เป็นต้น

SMEs ย่อมาจากภาษาอังกฤษ Small and Medium Enterprises หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า "วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม" สำหรับความหมายของวิสาหกิจ ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. กิจการผลิต ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม
2. กิจการค้าขาย ครอบคลุมการค้าส่ง และการค้าปลีก
3. กิจการบริการ

ส่วนลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม กำหนดจากมูลค่าชั้นสูง ของสินทรัพย์ถาวร สำหรับกิจการแต่ละประเภท ดังนี้

1. กิจการผลิต ขนาดกลางไม่เกิน 200 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
2. กิจการบริการ ขนาดกลางไม่เกิน 200 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
3. กิจการค้าส่งขนาดกลาง ไม่เกิน 100 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
ค้าปลีกขนาดกลาง ไม่เกิน 60 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 30 ล้านบาท

ความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจ

SMEs คือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสภาพการณ์ทั่วไป ของประเทศอีกทั้งเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินลงทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจ ขนาดใหญ่ และยังช่วยแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

กล่าวโดยสรุป SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจคือ

1. ช่วยการสร้างงาน
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สร้างเงินตราต่างประเทศ
4. ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ โดยการผลิตทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ
5. เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุน และสร้างเสริมประสบการณ์
6. ช่วยเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่และภาคการผลิตอื่นๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม
7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

ปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม

1. ปัญหาด้านการตลาด SMEs ส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดภายในประเทศ ซึ่งยังขาดความรู้ความสามารถในด้านการตลาดในวงกว้าง โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่นหรือในท้องถิ่น หรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น

2. ขาดแคลนเงินทุน SMEs มักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียนทั้งนี้เนื่องจากการทำบัญชีไม่เป็นระบบและยังขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูง

3. ปัญหาด้านแรงงาน แรงงานที่ทำงานใน SMEs จะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือเมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญมากขึ้น จะออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและมีผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพของโรงงานไม่สม่ำเสมอ การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้า

4. ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยทั่วไป SMEs มักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อน เนื่องจากการลงทุนต่ำ และผู้ประกอบการ พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาที่ทันสมัยจึงทำให้ขาดการพัฒนาในรูปแบบ ผลิตภัณฑ์ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี

5. ข้อจำกัดด้านการจัด SMEs มักขาดความรู้ในการจัดการหรือการบริหารที่มีระบบใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยเรียนถูกเรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน การบริหารในลักษณะนี้แม้จะมีข้อดีในเรื่องการดูแลที่ทั่วถึง (หาก

ธุรกิจไม่ใหญ่มากนัก) แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัว หากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบ ก็เกิดปัญหาเกิดขึ้นได้

6. ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ SMEs จำนวนมากเป็นการจัดตั้งกิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้าน ผลิตในลักษณะโรงงานห้องแถว ไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนการค้า ดังนั้นกิจการโรงงานเหล่านี้ จึงค่อนข้างปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม หรือรักษาความปลอดภัย ที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐจะลดเงื่อนไขขนาดเงินลงทุนและการจ้างงาน เพื่อจูงใจให้ SMEs เพียง 8.1% เท่านั้นที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ

7. ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์การภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมพัฒนา SMEs ที่ผ่านมาได้ดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการส่งออก สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการลงทุน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนสมาคมการค้าและอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามเนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมาก และกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขาภูมิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ จึงไม่อาจสนองตอบได้ทั่วถึงและเพียงพอ

8. ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ข้างต้น SMEs โดยทั่วไป จึงค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่างๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐ ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด ฯลฯ

ผลกระทบต่อ SMEs

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี 2540 ซึ่งเริ่มจากสถาบันการเงินก่อนจะลุกลามไปสู่ธุรกิจเกือบทุกสาขาที่กิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็กล้วนได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่แท้จริงก็ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน กลุ่ม SMEs ล้วนประสบปัญหาขาดสภาพคล่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้อำนาจซื้อการบริโภคของประชาชนลดน้อยลง เป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต การจำหน่ายหรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุด

โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ กลุ่ม SMEs ที่เป็นการรับช่วงการผลิตอุตสาหกรรมสนับสนุน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ใช้เทคโนโลยีที่พึ่งพาจากต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น ส่วนกลุ่ม SMEs ที่พึ่งพาตนเองได้ และมักจะใช้ภูมิปัญญา

ไทยเป็นพื้นฐานมาจากครอบครัวจะสามารถดำรงธุรกิจอยู่ได้ เนื่องจากกลุ่มนี้จะมีความคล่องตัวในการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่ายซึ่งมักจะมีความยืดหยุ่นในการปรับตัว เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีกว่ากลุ่ม SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลางแต่อย่างไรก็ตามกลุ่ม SMEs โดยทั่วไปก็ยังได้รับผลกระทบจากอำนาจซื้อและการบริโภคที่น้อยลงของประชาชน และมีปัญหา คือสภาพคล่องทางการเงิน ที่กระจายไปทั่วระบบเศรษฐกิจ

หากภาครัฐไม่ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ผู้ประกอบการ SMEs เหล่านี้ก็จะทยอยปิดกิจการไปเรื่อยๆ กระทั่งกลายเป็นปัญหาเรื้อรังทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมในที่สุด

ส่งเสริม SMEs ทั่วประเทศ

การพลิกฟื้นเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่ากิจการขนาดใหญ่จะไม่ได้รับการสนับสนุนอีกต่อไป แต่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการส่งเสริมกิจการให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อน โดยการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs มีความแข็งแกร่ง สามารถยืนหยัดและแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ ก็จะกลายเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป โดยแนวทางดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวม ดังนี้

1. เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินการ คือ ปรับปรุง เพิ่มเติมเสริมแต่งในจุดที่มีปัญหา เช่น เทคโนโลยีการผลิตและการบริหาร การตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาบุคลากร การเข้าถึงแหล่งข้อมูล เป็นต้น สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค สถาบันอิสระเฉพาะทาง สถาบันการศึกษา

2. พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโต และสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก โดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศมีแนวทางดำเนินการคือ

เน้นความเข้มแข็งการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

- มาตรฐานคุณภาพสินค้า
- ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า และการให้บริการ
- มาตรฐานระบบบริหารการผลิต เช่น ISO 9000 หรือ ISO 14000
- มาตรฐานสุขอนามัย
- การป้องกันสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
- การคุ้มครองแรงงาน และสิทธิ มนุษยชน

เน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุน และการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์
สำหรับ SMEs

- เพื่อปรับปรุงผลผลิต
- เพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและนวัตกรรม
- เพื่อปรับปรุงระบบการจำหน่ายและบริการให้รวดเร็ว

3. สร้าง SMEs ที่มีขนาดค มีนวัตกรรมหรือเป็นกลุ่ม SMEs ด้านนโยบายการพัฒนา
ให้เกิดขึ้น และเติบโตอย่างยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินการ เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลง
ทุนสาขาที่มีศักยภาพ เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิด และครบวงจรในลักษณะการบ่ม
เฉพาะ เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ เน้นกลุ่มเป้าหมายด้านนโยบาย เช่น กลุ่มผู้มีความ
รู้และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มผู้จบการศึกษาใหม่ที่มีความสามารถเชิงนวัตกรรม
กลุ่มราษฎร หรือราษฎรอิสระ ที่จัดตั้งหน่วยผลิต หรือธุรกิจชุมชน

3. การขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

ปี 2545 มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี 2543 เนื่องจากอุปสงค์ของประเทศลดลง
ตามการหดตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศ
ไทย อุปสงค์ของตลาดคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมดเมื่อนำ
มาเทียบกับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศที่มีการอ่อนตัวลงประกอบ
กับมูลค่าส่งออกลดลงมาก ทำให้มูลค่าการนำเข้าเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงตามไปด้วย

นอกจากนั้นอัตราการค้า (Terms of Trade) ที่ลดลงจากปี พ.ศ.2543 เป็นอีกสาเหตุ
หนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ.2544 นอกเหนือจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่
หดตัว (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

4. สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมี
บางกลุ่มที่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสภาวะฝน
ไม่ตกต้องตามฤดูกาลอันเป็นผลที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน อาจสรุปผลสภาวะแวดล้อม
ในประเทศไทยได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 : แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539 – 2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2541
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ออกซิเจนละลายในน้ำ (มิลลิกรัม/ ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	1.0
นิโลต (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แบคทีเรีย (mpn/100 มิลลิลิตร)	-	85,000	46,000	14,000

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 4 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทย

ภาค	ปี2540		ปี2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออกเฉียง	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ทั่วประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 5 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

ความอุดมสมบูรณ์	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั่วประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	1.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ :

1. รุนแรงปานกลาง พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างการพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวนป่า
2. รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตร ต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเคร่งครัด

3. รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะแก่การเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น

5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่จะช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบ และสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค แต่ถ้าหากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้ว่าการใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระตุ้นต่อเศรษฐกิจใน

ช่วงแรก ๆ ขณะนี้ หนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) มีประมาณ 55 - 56 % (งบประมาณปี 2544 - 2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59 % ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ปัญหาการเงิน เช่น การเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการบริษัทบริหารทรัพย์สินอีก 3 แสนล้านบาทแล้ว สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็น 65 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณปี 2544 - 2549 ประมาณ 5 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน

6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท อาจสรุปได้ดังนี้

1. ความยากจนของคนในหมู่บ้าน
2. การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องมาจากคน ไม่ใช่มาจากเงิน เพราะเงินบางครั้ง ก็ทำให้คนทะเลาะและทำให้แตกความสามัคคีกันภายในชุมชนได้
3. กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ถ้าทำการจัดตั้งแล้วแต่ชาวบ้านไม่นำเงินไปฝากก็จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการล่มสลายได้
4. ความแตกต่างทางฐานะของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน
5. ชาวบ้านมีการศึกษาน้อย ส่วนมากจบ ป.4 ทำให้ไม่ค่อยมีความรู้มากนัก
6. ความสามัคคีปรองดอง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งบางชุมชนก็ไม่สามัคคีปรองดองกัน สิ่งพวกนี้ทำให้ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร
7. การมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ถ้าชุมชนไหนไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐบาลก็จะทำให้ชุมชนนั้นไม่มีความเจริญ เทคโนโลยีทางการเกษตรด้านสาธารณสุขมูลฐาน
8. หมู่บ้านบางแห่งในประเทศไทยยังไม่มี ความเจริญเข้าไปภายในหมู่บ้าน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา น้ำบาดาล โทรศัพท์สาธารณะ เป็นต้น

ความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบทส่วนใหญ่มาจากการที่คนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีความสามัคคีกันและบางหมู่บ้านไม่ให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐบาลเท่าที่ควร ทำให้เสียโอกาสที่จะทำให้ท้องถิ่นของตนเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และมีบุคคลบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม คอยจะฉกฉวยผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับตนเอง

7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้ กระแสนิยมของสินค้าจากต่างประเทศและวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากทางด้านวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายที่วัยรุ่นมีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งวัยรุ่นผู้หญิงก็จะแต่งกายแบบสายเดี่ยว ใส่กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูง และตอนนี้ก็จะเห็นบ่อย ๆ คือการย้อมผมเป็นสีต่าง ๆ และการ

ตัดผมตามแบบนักฟุตบอล ดารา และนักร้องชื่อดัง และอีกอย่างที่เห็นกันมากในทางโทรทัศน์คือ มีนักร้องชาวต่างชาติเข้ามาแสดงคอนเสิร์ตในประเทศไทยอย่างมากมาย ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินทองของวัยรุ่นและประชาชน ทำให้ประชาชนบางกลุ่มลืมนิยมของไทยแบบเก่า ๆ ไปแล้ว และทางด้านสินค้าจากต่างชาติที่เข้ามาในไทยมีมากมาย เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่ม มีนเมา สินค้าแบรนด์เนมต่าง ๆ ที่สั่งเข้ามาในประเท และที่นิยมมากที่สุดคือ อาหารฟาสต์ฟู้ดส์ เช่น ไก่เคเอฟซี แมคโดนัลด์ ไอศกรีมสเวนเซน เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์พวกนี้ ปีหนึ่ง ๆ ประชาชนภายในประเทศนิยมรับประทานกันมาก และมีราคาแพง ทำให้เงินไหลออกนอกประเทศจำนวนหลายหมื่นบาท และไทยต้องเสียดุลการค้าทุกปี ดังนั้นชาวไทยควรจะไม่นำค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาอีก ควรจะแต่งกายแบบไทย สินค้าควรซื้อสินค้าไทย ซึ่งมีมากมายหลายชนิดให้เลือก ไม่ว่าจะเป็นผลไม้ต่าง ๆ อาหารไทย สินค้าพื้นบ้านของไทย และเมื่อคนไทยหันมานิยมของไทย ก็จะทำให้ประเทศมีความเจริญและจะทำให้มีหมุนเวียนภายในประเทศมากขึ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านกฤษณาบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าดงดิบ,ป่าเบญจพรรณ มีหนองน้ำที่อุดมสมบูรณ์ และหนองน้ำแก่นตอไม้ปักหลักอยู่กลางหนองน้ำเป็นตอแก่นต้นกฤษณา จากนั้นชาวบ้านก็นำมาตั้งเป็นชื่อบ้านกฤษณา และต่อมาก็เรียกเพี้ยน ๆ เป็นกฤษณา และนี่คือที่มาของหมู่บ้านกฤษณา

ทิศเหนือ	ติดไร่นา พื้นที่ว่างเปล่า
ทิศใต้	จรดบ้านห้วยสูง หมู่ที่ 2
ทิศตะวันออก	จรดบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3
ทิศตะวันตก	จรดบ้านหนองกระทุ่ม หมู่ที่ 4

การตั้งถิ่นฐาน

คนกลุ่มแรกที่มาก่อตั้งหมู่บ้านนั้น “หมู่บ้านกฤษณา” เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2492 หรือประมาณ 53 ปีมาแล้ว มีคนกลุ่มหนึ่ง คือ นาย ใหญ่ เด่นจันทิก และนาย ดี เด่นจันทิก ซึ่งถิ่นฐานเดิมนั้นอยู่ที่บ้านหนองบัวน้อย ตำบลบ้านหัน อำเภอ สีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา และคนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ นายนิล เกิดจันทิก และนายคง เกิดจันทิก ซึ่งถิ่นฐานเดิมอยู่ที่บ้านห้วยสูง ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยอพยพมาตั้งถิ่นฐานจากถิ่นฐานเดิมนั้น เพราะได้ย้ายมาเพื่อประกอบอาชีพเกษตร ซึ่งก่อนนั้นได้มีการจับจองที่ดินเพื่อการเพราะปลูกพืช เช่น ไร่มัน นาข้าว แต่เนื่องจากว่า การเดินทางจากบ้านมาถึงที่ทำกิน

นั้นค่อนข้างจะลำบาก จึงตัดสินใจย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่กับที่ทำกินของตน เพื่อที่จะไม่ต้องเสียเวลาไปกับการเดินทาง เพราะสมัยนั้นยังไม่มีถนนจะเป็นเพียงทางคนเดิน และทางเกวียน ดินทรายไม่สะดวกต่อการเดินทาง จึงย้ายมาตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร สภาพที่ตั้งของหมู่บ้านจะเป็นที่ราบสูงเป็นทุ่งหญ้าและป่าธรรมชาติ , ป่าดงดิบ , ป่าเบญจพรรณ และหนองน้ำที่อุดมสมบูรณ์ที่ชาวบ้านได้จับจองทำเป็นไร่นา

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. ข้อมูลของประชากรในบ้านจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของประชาชนในหมู่บ้านจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	143	52.96
หญิง	127	47.04
รวม	270	100

2. ข้อมูลของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามอายุ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามเพศ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	3	1.11
3 ปี - 6 ปีเต็ม	14	5.18
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	29	10.74
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	25	9.25
15 ปี 1 วัน - 18 ปี	23	8.52
18 ปี 1 วัน - 50 ปี	144	53.33
50 ปี 1 วัน - 60 ปี	17	6.29
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	15	5.56
อายุเฉลี่ย = 34 ปี		

1. ข้อมูลของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามการศึกษา

- อ่านหนังสือไม่ออก	35	คน	12.96	%
- ต่ำกว่า ป.4	75	คน	27.77	%
- จบ ป.4	50	คน	18.51	%
- จบ ระดับประถมที่ 6	77	คน	28.51	%
- จบ ระดับมัธยม	30	คน	11.11	%
- จบ ศึกษาผู้ใหญ่	3	คน	1.11	%
- จบสูงกว่า ม.6	1	คน	0.37	%
รวม	270	คน	100	%

จากตารางที่ 7 พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 52.96 เป็นเพศชายและเพศหญิงร้อยละ 47.04 และจากข้อมูลในตารางที่ 7 ชาวบ้านมีอายุเฉลี่ย 34 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.33 อายุระหว่าง 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.56 และช่วงอายุระหว่าง 6-12 ปี 15-18 ปี 3-6 ปี 50-60 ปี 1 วัน -3 ปี และ 12 - 14 ปี ส่วนในด้านการศึกษาชาวบ้านคิดเป็น ร้อยละ 10 จบ ป.4 ร้อยละ 18.51 จบระดับมัธยมร้อยละ 11.11

อาชีพ	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
ทำนา	40	68.96
ค้าขาย	2	3.44
ทำสวน	3	5.17
รับจ้างทั่วไป	13	22.41

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามพื้นที่ทำนา

พื้นที่ทำนา (ไร่)	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
1 - 5	5	8.62
6 - 10	24	41.37
11 - 12	15	25.86
21 - 50	5	8.62
50 ไร่ขึ้นไป	4	6.89
ที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์	5	8.62
รวม	58	100%

จากตารางที่ 8 พบว่าประชากรมีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 45.22 ที่มีพื้นที่ทำนาระหว่าง 6 -10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.37 ที่มีพื้นที่ทำนา 50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.89 ที่มีพื้นที่ทำนาระหว่าง 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.62 มี และที่มีพื้นที่ที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์คิดเป็น 8.62

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละของการจำแนกตามรายได้ทั้งหมดต่อปี

รายได้ (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
1,000-5,000	15	25.86
5,001-10,000	15	25.86
10,001-20,000	10	17.24
20,001-30,000	12	20.86
30,001-50,000	6	10.34
50,001,100,000	-	-
รวม	58	100%

ระบบนิเวศของหมู่บ้าน

ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านกฤษณาตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากอำเภอไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 (ถนนสีคิ้ว - ชัยภูมิ) เป็นระยะทาง 20 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 2,450 ไร่ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นลักษณะที่ราบถึงที่ราบลูกคลื่นลอนลาดจากตอนลงสู่ตอนล่างของตำบล มีประชากร 270 คน

สภาพปัญหาการใช้ที่ดินของตำบลยังมีไม่มากนัก เนื่องจากประชากรมีจำนวนน้อยมีสภาพเป็นชุมชนชนบท และประชากรนิยมตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มกระจายอยู่ตามบริเวณเส้นทางคมนาคมและพื้นที่เกษตร ไม่เอื้ออำนวยต่อบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามเพื่อให้ชุมชนสามารถเติบโตอย่างมีระเบียบมีแผนการขยายตัวอย่างเป็นระบบจึงควรมีแนวทางใช้ที่ดินในอนาคต ดังนี้

การใช้ที่ดินเกษตรกรรม

ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการเพิ่มผลผลิตแทนการขยายพื้นที่การเกษตรเข้าไปในที่สูง โดยการปลูกพืชที่เหมาะสมกับสมรรถนะของดินและปริมาณน้ำ หลีกเลี่ยงการใช้ยาฆ่าแมลงและสารเคมี

ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย

ควรมีการขยายตัวโดยใช้พื้นที่ว่างเปล่าภายในชุมชนและพื้นที่ต่อเนื่อง ไม่ควรขยายตัวกระจุกกระจายเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรม และควรส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีภายในชุมชน เช่น ปลูกต้นไม้ การรักษาความสะอาด ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ในปัจจุบันหมู่บ้านกฤษณาไม่มีป่าไม้แล้ว ถูกชาวบ้านตัดเพื่อใช้พื้นที่ทำการเกษตรหมดแล้ว เหลือพื้นที่สาธารณะจำนวน 8 ไร่

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

บ้านกฤษณา มีแหล่งน้ำใต้ดินที่มีคุณภาพ สามารถนำขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคได้อย่างพอเพียง และทดแทนแหล่งน้ำผิวดินในฤดูฝน บ้านกฤษณา มีบ่อน้ำบาดาลสาธารณะจำนวน 3 บ่อ และอีก 1 บ่อ มีหน่วยงานทางรัฐบาลได้ปรับปรุงพัฒนาเป็นน้ำประปาประจำหมู่บ้านใช้ได้ตลอดปี

แหล่งน้ำในชุมชน :

จุดเด่น มีน้ำใช้ในการอุปโภค-บริโภค และใช้สำหรับการเกษตรหน่วยงานทางรัฐบาลได้พัฒนาปรับปรุงขุดสระเก็บน้ำขนาดใหญ่เพิ่มอีก 1 สระ และได้ปรับปรุงพัฒนาน้ำบาดาลเป็นประปาประจำหมู่บ้านใช้ได้ตลอดปี อีก 1 แห่ง และขุดลอกห้วยเป็นคลองน้ำเพื่อการเกษตร 1 แห่ง

จุดด้อย ในฤดูแล้งแหล่งน้ำบางแห่งขึ้นไม่พอเพียงสำหรับ อุปโภค-บริโภค ประกอบกับไม่มีภาชนะในการกักเก็บน้ำ เพื่อใช้ในการเพาะปลูก ฝนแล้งไม่มีน้ำใช้ได้ตลอดปี มาแล้ว 2-3 ปีมาแล้ว

ระบบสาธารณสุขโลก

ตารางที่ 10 การให้บริการสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ

ลำดับความสำคัญของปัญหา	ประเภทของบริการ	สภาพทั่วไปและปัญหา
1	น้ำเพื่อการเกษตร	- แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอ คลองดินเหนียวไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ตลอดฤดูกาลภาวะฝนทิ้งช่วงเกิดเป็นประจำทุกปี
2	น้ำอุปโภค - บริโภค ประปาประจำหมู่บ้าน	- ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านยังขาดแหล่งน้ำในการอุปโภค - บริโภค และขาดภาชนะบรรจุน้ำไว้ให้เพียงพอ - มีหน่วยงานทางรัฐบาลได้ปรับปรุงพัฒนาน้ำบาดาลเป็นน้ำประปาประจำหมู่บ้านใช้ได้ตลอดปี 1 แห่ง
3	สนามเด็กเล่นและสวนสาธารณะ	- ขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน
4	ที่ทิ้งขยะ	- มีการทิ้งขยะภายในชุมชนและยังไม่มีมีการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ
5	การระบายน้ำ	- ถนนบางสายขาดท่อลอดทำให้น้ำกัดเซาะถนนชำรุด และถนนในชุมชนมักขาดท่อหรือรางระบายน้ำทำให้การไหลระบายของน้ำไม่สะดวกเท่าที่ควร
6	สถานื่อนามัย	- ปัจจุบันไม่มีสถานื่อนามัย
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	- ปัจจุบันขาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
8	โรงเรียนระดับประถม	- ปัจจุบันยังไม่มีโรงเรียน
9	โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	- เด็กที่เรียนต้องไปเรียนต่อในอำเภอ
10	ศูนย์ฝึกอาชีพ	- ปัจจุบันยังไม่มีศูนย์ฝึกอาชีพภายในหมู่บ้าน
11	ร้านค้าสหกรณ์	- ปัจจุบันขาดร้านสหกรณ์
12	ไฟฟ้า	- ปัจจุบันมีไฟฟ้าเข้าถึงแล้ว

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับความสำคัญของปัญหา	ประเภทของบริการ	สภาพทั่วไปและปัญหา
13	โทรศัพท์สาธารณะ	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันมีบริการโทรศัพท์สาธารณะแต่ไม่เพียงพอ - ปัจจุบันไม่มีห้องสมุด - ประชาชนยังขาดสถานที่ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน - ปัจจุบันมีแล้วแต่ใช้การไม่ได้ (ชำรุด)
14	ห้องสมุด	
15	อาคารเอนกประสงค์	
16	หอกระจายข่าว	

ที่มา : ผังองค์การบริหารส่วนตำบลวังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

ระบบสังคมวัฒนธรรม

- เครือญาติ

หมู่บ้านกฤษณา อาศัยกันแบบเครือญาติตระกูลใหญ่เป็นครอบครัวขยายในหมู่บ้านกฤษณาและมีฐานะดีได้แก่ตระกูล เกิดจันทิก เพราะว่าเป็นตระกูลที่เข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านกฤษณา ทำให้สามารถจับจองที่ดินโดยรอบหมู่บ้านและในหมู่บ้านเกือบหมด พอเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านก็ต้องซื้อที่ดินจากตระกูล เกิดจันทิก ทำให้คนในตระกูล เกิดจันทิกมีฐานะมั่นคงจนถึงปัจจุบันนี้ และเป็นตระกูลที่เรียกว่ามีอิทธิพลในหมู่บ้าน ประชากรหมู่บ้านกฤษณาให้ความเคารพและนับถือคนในตระกูล เกิดจันทิก

ผู้นำและการเมืองการปกครองในหมู่บ้านหัวสูงปัจจุบัน

1. นายวีระ เชิดชู จบการศึกษา ป.4 ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายฉลาด เชิดชู จบการศึกษา ป.4 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นางปุ่น แสดขุนทด จบการศึกษา ป.4 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายพนมไพร เชิดชู จบการศึกษา ป.4 สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน
5. นายอำไพ ดำมสูงเนิน จบการศึกษา ป.4 สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน

เศรษฐกิจ

ประชากรของหมู่บ้านกฤษณา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่ ทำนา สวน ผักและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเหมาะกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน การประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการครองชีพ เกิดมีการอพยพไปทำงานต่างถิ่น เช่น ไปทำงานโรงงาน

อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้แรงงานในระดับหมู่บ้านลดน้อยลงส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนมีการขยายตัวน้อย

วัดและประเพณี

บ้านกฤษณานับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นที่รวมจิตใจของชาวบ้าน และเป็นที่ปฏิบัติศาสนกิจพร้อมทั้งการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

ประเพณี

เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณีวันมาฆบูชา
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณีสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณีวันวิสาขบูชา
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณีวันเข้าพรรษา
เดือนตุลาคม	ทำบุญวันออกพรรษา

โรงเรียนและการศึกษา

ปัจจุบันหมู่บ้านกฤษณา ยังไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ส่งลูกหลานไปเรียนที่หมู่บ้านใกล้เคียงคือโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ประชากรส่วนใหญ่เรียนหนังสือสูงสุด คือระดับประถมศึกษาปีที่ 4,6 จะเป็นคนอายุรุ่น พ่อ-แม่ ในยุคสมัยที่ผ่านมาต่อมาอีกรุ่นหนึ่งให้ความสำคัญต่อการศึกษามากขึ้นและจบระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เสียส่วนใหญ่ และมีจบปริญญาตรี จำนวน 1 คน

มีสมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 62 คน

ระดับอนุบาล	14	คน	22.58 %
ระดับประถมศึกษา	29	คน	46.77 %
ระดับมัธยมศึกษา	15	คน	24.19 %
นักศึกษาผู้ใหญ่	3	คน	4.83 %
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	1	คน	1.61 %

ที่มา : ข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (ปร.1)

สุขภาพอนามัย

ในหมู่บ้านกฤษณาไม่มีสถานอนามัยประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ ไปใช้บริการสถานอนามัยประจำตำบล วังโรงใหญ่ ที่บ้านห้วยสูง ชาวบ้านมีบัตร 30 บาท รักษาทุกโรคและบัตรผู้มีรายได้น้อยจึงไม่มีปัญหาด้านการรักษาพยาบาลและยังมี อสม.คอยให้คำแนะนำชาวบ้าน

หมู่บ้านกฤษณา มีเนื้อที่ทำการเกษตรประมาณ 2,450ไร่ ประชากร 270 คน ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือคลองห้วยกฤษณา ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะรวมกลุ่มตามถนนสายหลัก จะปลูกสร้างบ้านยกใต้ถุนสูง นับถือศาสนาพุทธ พูดภาษาไทยโคราช มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ไม่มีโรงเรียนเป็นที่อบรมสั่งสอนบุตรหลานประจำหมู่บ้าน

ด้านสุขภาพอนามัยจึงไม่มีปัญหาทางด้านสุขภาพของชาวบ้าน ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านทำการเกษตรอย่างเดียวไม่พอแก่การเลี้ยงชีพ จึงมีการอพยพไปทำงานต่างถิ่นกันในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ทางด้านป่าไม้หมู่บ้านกฤษณา ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่แล้ว

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวมกองทุนหมู่บ้านกฤษณา หมู่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และจัดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือ เป็นโครงการแก้ปัญหาความยากจน ลดการว่างงานของประชาชนโดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทและยังเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสู่ท้องถิ่นโดยตรง เป็นการให้ทุนในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมอาชีพสร้างอาชีพใหม่ เสริมสภาพคล่องเป็นการกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ กำหนดส่งคืนในระยะเวลา 1 ปี และมีชาวบ้านอีกส่วนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้กู้ยืมสำหรับคนที่มียอดเงินเท่านั้น

2. เงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินจัดสรรที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้กองทุน กองทุนละ 1 ล้านบาท ตั้งแต่ปี 2544 แต่กองทุนหมู่บ้านกฤษณายังไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากกองทุนกลางพร้อมตามวัตถุประสงค์และดอกเบี้ยยังไม่สามารถลงตัวได้ในวาระการประชุมไม่ครบตามกำหนด เพราะเป็นหมู่บ้านเล็ก จนกระทั่งวันที่ 20 กุมภาพันธ์ กองทุนหมู่บ้านกฤษณาได้รับโอนเงินจัดสรร 1 ล้านบาท และได้ปล่อยให้กู้แก่สมาชิกครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545 และขณะนี้ มีผู้กู้ 45 รายในจำนวนสมาชิก 50 ราย และยังไม่มีการส่งเงินกู้และดอกเบี้ยคืนกองทุน กำหนดส่งจริง ๆ คือเดือนกุมภาพันธ์ 2546 คือปีต่อไป

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบไปด้วย ประธาน คือผู้ใหญ่บ้าน กรรมการฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายกิจการสตรี ฝ่ายรักษาความสงบ ฝ่ายส่งเสริมอาชีพ ฝ่ายปกครอง

คณะกรรมการหมู่บ้านกฤษณา ทั้งหมด 15 คน ชาย 11 คน หญิง 4 คน คุณสมบัติเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านวิธีการที่ได้มา มีการคัดเลือกจากเวทีชาวบ้านเสนอชื่อให้ชาวบ้านเลือก ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 1 ปี แล้วจับฉลากออกกิ่งหนึ่ง ปัญหาของคณะกรรมการ และรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกฤษณามีดังต่อไปนี้

1. นายอัมพร	ด้ามสูงเนิน	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นายทองพูน	เมี่ยงขุนทด	รองประธานกองทุนหมู่บ้าน
3. นายชานาญ	แนบบัว	เลขานุการกองทุนหมู่บ้าน

4.	นายจิตร	दानขุนทด	เหรียญกกองทุนหมู่บ้าน
5.	นางปุ่น	แสดขุนทด	ประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน
6.	นายหวั่น	รังจันทีก	กรรมการ
7.	นายพนมภัย	เชิดชู	กรรมการ
8.	นายนิยม	โพธิ์ช่อม	กรรมการ
9.	นายหนู	ทองจันทีก	กรรมการ
10.	นายฉลาด	เชิดชู	กรรมการ
11.	นางทองใส	ปราณีตพลกรัง	กรรมการ
12.	นางอำไพ	เกตุจันทีก	กรรมการ
13.	นางกุหลาบ	สุนขุนทด	กรรมการ
14.	นายสุวิทย์	เชิดชู	กรรมการ
15.	นายสร้อย	เกตุจันทีก	กรรมการ

4. ผู้สมัครขอกู้ มีสมาชิกที่สมัครขอกู้ในครั้งแรก จำนวน 45 ราย โดย แยกเป็นปลูกพืช 39 ราย เลี้ยงสัตว์ 5 ราย ร้านค้าในชุมชน 1 ราย รวมทั้งหมด 680,000 บาท เงินกองทุนเหลือ 320,000 บาท

4.1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติเงินน้อยกว่าที่ขอไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุม

4.2 คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้ยืมมากกว่าหนึ่งรายภายในหนึ่งครอบครัว ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

4.3 คณะกรรมการกองทุน และญาติพี่น้องจะได้รับการอนุมัติเงินกู้ มากกว่าสมาชิกรายอื่น ดูจากรายชื่อผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมอนุมัติเงินกู้ยืม จากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เคยเข้ารับฟังการพิจารณาการอนุมัติกู้ยืมและผู้ทำสารนิพนธ์เป็นคนในพื้นที่

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. กระบวนการเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า ทางคณะกรรมการกองทุนที่ได้รับเลือกตั้งขึ้นมาจะเป็นผู้พิจารณาดมระเบียบกองทุนแห่งชาติ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยคุณสมบัติของสมาชิกดังนี้

1.1 เป็นสมาชิกบ้านกฤษณา โดยมีภูมิลำเนาอยู่หมู่ที่ 1 เป็นผู้มีประวัติดีและเป็นคนซื่อสัตย์

1.2 ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือสติเฟื่องไม่สมประกอบ

1.3 เป็นสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์ และการรับสมัครสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมก่อน

1.4 มีความสามารถในการชำระหนี้

ปัญหาและอุปสรรค

- คณะกรรมการไม่ทำตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะอนุมัติเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิกที่มีฐานะและเป็นที่ยุติ ซึ่งไม่เป็นไปตามระบบกองทุนหมู่บ้านที่กำหนดไว้
- คณะกรรมการและญาติพี่น้องของคณะกรรมการจะได้รับอนุมัติเงินกู้มากกว่าคนอื่น ๆ
- คณะกรรมการและญาติพี่น้องของคณะกรรมการจะได้รับอนุมัติเงินกู้มากกว่าสมาชิกอื่น ๆ
- คณะกรรมการไม่นำเงินกลุ่มออมทรัพย์หรือเงินฝากสัจจะที่เก็บได้จากสมาชิกเป็นรายเดือน ไม่นำไปฝากธนาคารตามกำหนดทำให้งบบัญชีขาดเงิน และมีปัญหาถกเถียงกัน

1. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า ทางคณะกรรมการและหน่วยงาน ต่างๆ ได้เข้ามาให้คำแนะนำกับสมาชิกผู้จะกู้เงินจากกองทุน โดยให้คำแนะนำว่าต้องคำนึงถึงระยะเวลาส่งคืนที่กำหนดเพียง 1 ปี เราในฐานะผู้กู้จะดำเนินโครงการอะไรจึงจะสามารถส่งคืนได้ตามกำหนดและสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ได้การรวมหุ้นเพื่อผลิตสินค้าออกจำหน่าย ก็เป็นอีกวิธีที่ได้รับคำแนะนำ แต่ผู้กู้โดยส่วนมากจะนำเงินที่กู้ไปนั้นเพิ่มเงินทุน ในการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว

2. การรับชำระหนี้กองทุนหมู่บ้านกฤษณาได้รับโอนเงินจัดสรร 1 ล้านบาท และปล่อยให้กู้แก่สมาชิกครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545 และขณะนี้ มีผู้กู้ 45 ราย ในจำนวนสมาชิก 50 ราย และยังไม่มีการชำระหนี้กองทุน กำหนดส่งจริง คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2546 คือปีต่อไป สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่จะไปทำการเกษตร ดังนั้นการชำระหนี้ต้องรอช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรประมาณปีต่อไป เมื่อถึงกำหนดส่งสมาชิกผู้ใดไม่ส่งตามกำหนด ก็จะปรับดอกเบี้ย ร้อยละ 3 บาท ต่อวัน

3. กระบวนการ ทำบัญชีกองทุนพบว่า ผู้รับผิดชอบยังไม่มีความชำนาญมากพอ อาจเป็นผลเสียหายต่อไปในอนาคตเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของกองทุน ปัจจุบันมีพัฒนาการอำเภอสีคิ้วเข้ามาช่วยดูแลตรวจสอบแนะนำการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน และปัจจุบันได้ทำบัญชีตามเกณฑ์มาตรฐานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4. การช่วยหาตลาด พบว่า เนื่องจากผู้กู้ กู้เงินไปเพื่อเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพเดิม จำนวน 45 ราย โดยแยกเป็นปลูกพืชไร่จำนวน 39 ราย คิดเป็นดอกเบี้ย 86.66 % เลี้ยงสัตว์ ประเภทโค-กระบือ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.11 % ร้านค้าขายของชำ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.22 % ซึ่งผู้ก้อมีตลาดของตัวเองอยู่แล้ว จึงไม่ประสบปัญหาเรื่อง การตลาดเท่าใดนัก จำพวกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง มีนายทุนพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อถึงที่ ถ้าเกษตรกรรายใดมีรถยนต์ก็นำผลผลิตไปขายเองที่ตลาด และ

จำพวกสัตว์เลี้ยง เช่น โค-กระบือ ก็จะมีตลาดนัด โค-กระบือ อาทิตย์ ละ 2 ครั้ง คือวันเสาร์ และวันอังคาร บริเวณใกล้หมู่บ้าน

- การทำบัญชี คณะกรรมการ ยังขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง เพราะขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านนี้ ดังนั้นจึงโอนให้ประธานรับผิดชอบทำงานผู้เดียว บาง คนก็ไม่มีเวลาให้กับส่วนรวม บ้างทำงานโรงงาน จึงไม่มีเวลาเข้าประชุมและทำงานส่วนรวม

- เกษตรที่ไม่มีรถยนต์ ก็มักจะไต่ผลผลิตไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เนื่องจากถูกพ่อค้าคน กลางกดราคา

2.2 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

ผลโดยตรง (Immediate Result) ประกอบด้วย

1. จำนวนผู้กู้กองทุนหมู่บ้านกฤษฎามีทั้งหมด 45 ราย
2. ยอดเงินให้กู้ของกองทุนหมู่บ้านกฤษฎาทั้งหมดจำนวน 680,000 บาท

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ประกอบด้วย

1. จำนวนผู้กู้ได้มีความพึงพอใจและสามารถนำเงินไปประกอบอาชีพได้ จำนวนทุน สะสมของหมู่บ้านเพิ่มขึ้นมีสมาชิกให้ความสำคัญกับการออมมากขึ้น มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นใน หมู่บ้านและมีแนวโน้มการขยายกิจการเพิ่มขึ้น

2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านกฤษฎา มีกองทุน (กข.คจ.) จำนวน 280,000 บาท ให้ กู้ยืมโดยไม่มีดอกเบี้ย และเงินสะสมอยู่ในรูปเงินกองทุนสัจจะของหมู่บ้าน มีการระดมทุนทุก เดือนจากสมาชิกเดือนละ 20 บาท/คน

3. การขยายกิจการของผู้กู้สมาชิกกองทุนผู้กู้เงิน เพื่อไปดำเนินกิจกรรมทางด้านการ เกษตรโดยมีการขยายกิจการเล็กน้อยทางด้านการเลี้ยงสัตว์ มีการซื้อพันธ์เพิ่มจำนวนที่มีอยู่ แล้วส่วนทางด้านปลูกพืชยังไม่มีการขยายกิจการอะไรเนื่องจากนำเงินที่กู้ได้นำไปใช้ในการ เพาะปลูก ทั้งหมด

ปัญหาตัวแปรนี้ คือ จำนวนผู้กู้ที่ได้น้อยไม่พึงพอใจกับการตัดสินใจเงินกู้ ของคณะกรรมการ มีสมาชิกบางรายดำเนินกิจการล้มเหลว และบางรายเอาเงินไปหมุนอย่างอื่นไม่ตรงกับเป้าหมายโครงการ เช่น นำเงินที่กู้ไปสร้างบ้านจำนวน 2 ราย นำเงินไปใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย นอกกระบบ เป็นการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นทั้งในระดับหมู่บ้าน

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

1. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านจะเป็นการ ถ่ายทอดความรู้ผ่านจากหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย

1. ความรู้ความสามารถแจ้งผู้กู้และครอบครัว สมาชิกผู้กู้แต่ละรายในหมู่บ้าน มีอาชีพ เกษตรกร ความรู้ความสามารถทั่วไปจึงเกี่ยวกับเรื่องการพิชการเลี้ยงสัตว์ เป็นความรู้ความสามารถที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา
 2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ทรัพย์สินส่วนใหญ่ของผู้กู้จะเป็นที่ทำกินที่อาศัย รถจักรยานยนต์ รถยนต์ พื้นที่ทำกินของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ทำกินไม่เกิน 20 ไร่
 3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์สมาชิกผู้กู้มีหนี้สินอยู่ เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้เพิ่มทุนในการประกอบอาชีพ ในปริมาณที่มาก ก็จะมีทุนมากตามไปด้วยแต่ก็จะมีผลตามมาด้วยก็คือ ภาระการส่งคืนเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย
 4. หนี้สินนายทุนนอกระบบ โดยภาพรวมการกู้ยืมเงินนอกระบบจะเป็นการกู้ยืมเพื่อนำไปใช้ในด้านอุปโภคเป็นการยืมจำนวนน้อยภายในหมู่บ้านด้วยตนเองถูกคิดประมาณ ดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาท/เดือน
 5. อาชีพหลักของผู้กู้ อาชีพของผู้กู้จะเป็นอาชีพเกษตรกรทำไร่ ทำนา ทำสวน และ เลี้ยงสัตว์
 6. รายได้ของครอบครัว รายได้ของครอบครัวผู้กู้เป็นรายได้จากการทำการเกษตร และ รับจ้างทั่วไปเฉลี่ยต่อครอบครัว ครอบครัวละ 10,000 – 20,000 บาท/ปี
 7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม ประสบการณ์ และความชำนาญของผู้กู้ในการดำเนินกิจการมีมากพอส่วนใหญ่จะทำอาชีพเกษตร มีความรู้ความชำนาญในการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์แต่ยังขาดความรู้ในด้านในด้านการตลาด
- ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า
1. เงินที่กู้มาได้จากกองทุนมีการนำไปดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการและ มีบางรายมีการนำเงินมาเพื่อมาใช้ประโยชน์ทางอื่น
 2. เงินอื่น ๆ สมาชิกผู้กู้มีการนำเงินส่วนตัวมาใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกับเงินกู้ ที่ได้จากกองทุน ยังไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาเพิ่ม
 3. วิธีการประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมชาวบ้านยังเป็นวิธีการดั้งเดิมการดำเนินการทำกิจกรรมแบบยังชีพผู้กู้มีประสบการณ์มีการดำเนินการที่สืบทอดกันมานาน แต่ด้านวิชาการยังไม่ถูกต้องมากนัก
- ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B
1. ผลโดยตรง (Immediate Result) รายได้ที่เป็นตัวเงินการประกอบอาชีพทำไร่ เลี้ยง สัตว์ ของผู้กู้ของหมู่บ้านกฤษณาในขณะนี้ยังไม่มีผลผลิตที่เป็นรายได้หรือเป็นตัวเงิน จะต้องรอ ให้ถึงรอบฤดูการผลิต จึงจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตและขายเป็นเงินได้

2. ผลกระทบโดยตรง(Direct Impact) ผลกระทบโดยตรงของการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้ คือ จำนวนเงินที่กู้ยืมไม่เพียงพอต่อการกิจการ ทำให้ผู้กู้ต้องใช้ทุนของตัวเองเพื่อประกอบกับเงินที่กู้ยืมมา เกิดขาดทุนหมุนเวียนเกิดขึ้นในครอบครัว

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ผู้กู้มีความพึ่งพาตัวเอง การดำเนินกิจกรรมของผู้กู้ใช้เวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตจำเป็นต้องมีเงินทุน เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป ผู้กู้ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองอย่างยั่งยืนหลังจากที่ผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเองได้แล้วมีทุน มีประสบการณ์พอในอนาคต ผู้กู้ต้องมีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองได้การกลับคืนถิ่นของประชาชน เพื่อโครงการกองทุนหมู่บ้านสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากพอ มีทุนสำรองมากพอที่จะทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้กลับมาใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ อนาคตแรงงานที่ไปทำงานต่างจังหวัดจะต้องกลับมาประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านเพื่อช่วยแรงงานในครอบครัว นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรจาก การเข้าไปศึกษาข้อมูลในหมู่บ้าน ทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชาวบ้าน เช่น การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช ที่ใช้วิธีแบบชาวบ้านประหยัด แต่ก็ได้ผลที่ดีรวมถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่สนับสนุน

1. ความช่วยเหลือจากหน่วยงานทางราชการ ทางด้านการให้ความรู้ คำแนะนำในการบริหารจัดการดำเนินงานต่าง ๆ

2. ความสามัคคีของประชาชนในหมู่บ้าน

องค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ผู้ประกอบการทางการเกษตรในหมู่บ้านนำผลผลิตจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง และเพื่อนบ้านในหมู่บ้านและระหว่างตำบลมีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแก้ไขปัญหา ร่วมกัน

3. ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โครงการชุมชนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ เป็นโครงการที่แก้ปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาโครงการระดับหนึ่งเป็นผลทำให้ท้องถิ่น มีการพัฒนาทางด้านครอบครัว ด้านสังคม ลดปัญหาในการขาดเงินทุนประกอบอาชีพ กระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน มีการจ้างงานทำให้ลดปัญหาการว่างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน และเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีการจัดระบบการบริหารของตนเอง มีการทำงานที่เป็นระบบ มีส่วนร่วมลดช่องว่างระหว่างประชาชนและหน่วยงานราชการ ให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจที่ตรงกัน มีรายได้ ได้ศึกษาเพื่อเป็นความรู้ในการบริหารจัดการและการประเมินโครงการเรียนรู้ประสบการณ์ในชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การเกิดการลงทุน พบว่ามีเงินกองทุน 1 ล้านบาท สมาชิกมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับกองทุน โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมา ให้ความรู้แก่สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน และมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างรายได้ มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุนหมู่บ้านและมีสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุนมี 45 ราย ยอดคงเหลือของกองทุน 320,000 บาท

2. ระบบการบริหารกองทุนพบว่ามีคณะกรรมการ 15 คน ชาย 11 คน หญิง 4 คน มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนไว้แล้ว ก่อนที่จะจัดเวทีประชุมเวทีชาวบ้าน การจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน การอนุมัติเงินกู้ไม่มีความโปร่งใส คณะกรรมการและญาติพี่น้องจะได้รับการพิจารณาเงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกรายอื่น ๆ

3. การเรียนรู้ฟั่งตนเองพบว่าสมาชิกมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่ามีการชี้แจงเรื่องกองทุน สมาชิกเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกกองทุนทุกคนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้ที่ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการตนเองให้ได้ สมาชิกแต่ละคนมีความคิดในการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการฟั่งตนเองและคำนึงถึงการบริโภคที่ตลาดรองรับอย่างมั่นคง

5. จำนวนประชาชนทั้งหมด 270 คน ชาย 143 คน หญิง 127 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ปัจจุบันสมาชิคนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น ปลูกพืช จำนวน 39 คน เลี้ยงสัตว์จำนวน 5 ราย สมาชิกได้ดำเนินกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

ปัจจัยด้านบวกและลบส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชาวบ้านภายในหมู่บ้าน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนเข้าร่วมประชุมจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน

2. กองทุนหมู่บ้าน เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากโครงการนี้เป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้น หากผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์จะทำให้เกิดการพัฒนา ที่มาจากฐานภูมิปัญญาของชาวบ้านอย่างแท้จริง

3. ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ กองทุนหมู่บ้านก่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ ก่อให้เกิดเงินทุนหมุนเวียน พัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

4. ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนรู้จักคิดเอง ทำเอง โดยการบริหารงานด้วยคณะกรรมการที่ตนเองคัดเลือก

มาจึงเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพในการบริหารงานของชุมชนเอง และทำให้คนในท้องถิ่นมีความรักความผูกพันกับท้องถิ่นเนื่องจากสามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้ไม่จำเป็นต้องไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นอื่นซึ่งจะเป็นการสร้างความสำเร็จให้ท้องถิ่น

5. ก่อให้เกิดการสร้างและพัฒนาความคิดประชาธิปไตยในชุมชน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการกำหนดให้ชาวบ้านทำการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเอง และให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอิสระในการบริหารงาน ซึ่งเป็นการสร้างเสริมและพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้แก่ชุมชน

6. ก่อให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากกองทุนจะต้องคืนเงินที่กู้ยืมให้แก่กองทุนหมู่บ้าน ไม่ใช่เงินที่ได้รับแบบช่วยเหลือหรือให้เปล่า ดังนั้นจึงเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งว่าประชาชนจะต้องนำเงินไปสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อให้เกิดรายได้ขึ้นมาซึ่งเมื่อส่วนย่อยในชุมชนดีก็จะมีผลทำให้ส่วนรวมในระดับประเทศดีขึ้นด้วย

7. เป็นการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากการจัดสรรเงินจากรัฐบาลให้หมู่บ้านและชุมชนโดยตรง ทำให้สามารถนำเงินไปใช้ได้อย่างรวดเร็วซึ่งทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น และนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

8. มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งในวัตถุดิบ การผลิต การแปรรูป การนำสินค้าในท้องถิ่นไปจำหน่ายซึ่งเป็นผลทำให้ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น

9. ชาวบ้านได้มีโอกาสเรียนรู้ในการพัฒนาหมู่บ้าน ได้ใช้ภูมิปัญญาของตนเองในการบริหารจัดการ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นการสร้างความภูมิใจให้กับชาวบ้าน

10. มีการสร้างนิสัยให้ประชาชนในหมู่บ้าน มีนิสัยชอบออมทรัพย์ซึ่งทำให้สามารถนำเงินนั้นมาใช้ในการส่งเสริมอาชีพ ยกระดับการศึกษา สุขภาพ ความเป็นอยู่ของครัวเรือน และทำให้เกิดความมั่นคงให้กับหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านลบ

1. อาชีพของประชากรในหมู่บ้านมีอาชีพเกษตร รายได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ ทำให้เกิดความเสี่ยง สมาชิกเกรงว่าจะหาเงินมาคืนกองทุนไม่ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

2. มีการซ้ำซ้อนในการจัดสรรเงินให้แก่ท้องถิ่น เนื่องจากรัฐบาลได้มีการจัดสรรเงินให้แก่หมู่บ้านและชุมชนในโครงการต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกับกองทุนหมู่บ้าน เช่น โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ซึ่งเงินเหล่านี้จะมาช่วยเหลือในชนบท

3. ความเสี่ยงในกรณีที่ดินี่สูญ เนื่องจากทำให้กู้ยืมในบางกรณีนั้นไม่สามารถก่อให้เกิดผลตอบแทนเพียงพอที่จะใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ย เนื่องจากมีการบริหารที่ไม่ดีหรือสมาชิก

ที่กู้ยืมเงินไปนั้นนำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม หรือดำเนินกิจการแล้วขาดทุนทำให้เกิดภาวะหนี้กองทุน ซึ่งการดำเนินโครงการที่ล้มเหลวนั้นจะนำมาซึ่งการสูญเสียบประมาณแผ่นดินที่มาจากภารกิจเงินและรายได้จากภาษีอากรที่มาจากประชาชน

4. ในกรณีที่มีการดำเนินงานของโครงการนั้น ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถหรือไม่ เข้าใจการดำเนินงาน ทำให้บริหารผิดพลาด บกพร่อง และถ้าการตรวจสอบนั้นไม่มีประสิทธิภาพด้วยแล้ว ทำให้โครงการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อประเทศ

5. ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง และมีเครือข่ายที่สามารถประสานงานกันได้เป็นอย่างดี เพราะถ้าขาดการตรวจสอบ หรือการตรวจสอบเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ จะทำให้เงินนั้นอาจใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และทำให้เกิดการสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ

การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้พบว่า มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน มีการจำหน่ายผลผลิตของผู้ประกอบการอาชีพเสริมสมาชิกมีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติกำหนดพบว่า
 - สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลาง
 - สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง
 - สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับดีมาก
 - ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุม หรือเสวนาอยู่ในระดับปานกลาง
2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านพบว่า
 - สมาชิกในหมู่บ้านต้องมีความสามัคคี
 - สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่
 - สมาชิกภายในหมู่บ้านอยู่อาศัยรวมกันเป็นปึกแผ่น
 - สมาชิกภายในหมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการติดตามผลดำเนินประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีกระบวนการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ มากน้อย เพียงใด
2. เพื่อศึกษา ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการบริหารการจัดการกองทุน
3. เพื่อการศึกษา กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล
4. เพื่อศึกษา ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะคติของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและเพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
3. ใช้ CIPP Model วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร.บางส่วนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
5. สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
2. ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น
4. สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีเพิ่มขึ้น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ และรู้จักระมัดระวังในการใช้เงิน เพิ่มมากขึ้น
5. ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านห้วยสูง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

4. อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านกฤษฎา บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1. การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านกฤษฎาเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพและมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

2. การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านกฤษฎา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีความไม่โปร่งใสในการอนุมัติเงินกู้เช่นคณะกรรมการกองทุน และญาติพี่น้องจะได้รับอนุมัติเงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกรายอื่น ๆ และหนึ่งครอบครัวอนุมัติมากกว่าหนึ่งราย

3. การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านกฤษฎา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกฤษฎา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์

5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกฤษฎา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้หมู่บ้านกฤษฎาหมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

1.1 ประสบการณ์การประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายในหมู่บ้าน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนชนในหมู่บ้านได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

1.2 เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ประชาชนร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง ในอนาคตข้างหน้า

1.3 ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 45 คน จากจำนวน 58 ครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นการจัดตั้งกองทุนที่ประสบความสำเร็จพอควร

1.4 สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้นรู้จักการออม เพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

2. ปัจจัยด้านลบ

2.1 ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2 สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติเงินกู้น้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุม

2.3 คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมมากกว่าหนึ่งรายภายในหนึ่งครอบครัว ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

2.4 ทักษะไม่ดีของคนในชุมชน การบริหารงานของกรรมการในช่วงแรกจะเป็นไปแบบลองผิดลองถูก ทำให้สมาชิกบางคนต้องเสียผลประโยชน์ เลยทำให้สมาชิกท่านนั้นมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกองทุน ตัวอย่างเช่น เมื่อเริ่มดำเนินกิจการกองทุนใหม่ ๆ ทางประธานกองทุนได้บอกแก่สมาชิกว่า ให้ทุกคนที่มีความประสงค์ที่จะกู้เงินไปทำการฝากเงินสัจจะโดยไม่ได้บอกวงเงินที่ควรจะไปฝาก แต่พอถึงเวลาพิจารณาเงินก็ทางประธานกลับพิจารณาการปล่อยกู้โดยดูจากยอดเงินสัจจะของแต่ละราย

2.5 ความไม่ชำนาญในอาชีพที่ทำอยู่ สมาชิกบางคนขอกู้เงินไปโดยมีการแอบอ้างนำเอาอาชีพที่ตนไม่มีความชำนาญหรือไม่เคยทำ แต่พอถึงเวลาได้เงินก็ไปแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนมาได้ เลยทำให้มีการใช้เงินไปอย่างผิดวัตถุประสงค์ตามมา

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน สมาชิกหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อีกทั้งในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือเด็กสตรี และคนชรา จึงทำให้การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านกฤษณา หมู่ที่ 1 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีความสงบสุข ร่มเย็น อยู่กันอย่างสันติ

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถลงทุนก่อให้เกิดรายได้จากผลผลิต และสามารถนำเงินชำระคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้จำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของกองทุน

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่าง ๆ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินลงได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการร่วมกลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนียภาพให้เกิดกองทุนที่มั่นคง มีประสิทธิภาพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในหมู่บ้าน

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 1 วงเงินที่อนุมัติให้กู้สูงสุดไม่ควรเกิน 20,000 บาท จากระเบียบกองทุนที่อนุมัติให้กู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท เนื่องจากสมาชิกบางรายหากกู้เงินไปแล้วไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น และเงินกองทุนอาจสูญไม่สามารถเก็บเรียกคืนได้

ข้อเสนอแนะที่ 2 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี มีการจัดสรรเป็นผลค่าหุ้นคืนแก่สมาชิก คือ 20 % แต่โดยการนำไปจัดสรรเพื่อส่วนรวมมากเกินไป เพราะเงินค่าอัตราดอกเบี้ยจะสูญเปล่า และเงินกองทุนหมู่บ้านอาจไม่มีผลเพิ่มพูนและจะทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1 คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุนโดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

2 ควรมีการแข่งขัน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3 ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนแก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะற்றுฎีกาและเลขานุการ ควรได้รับความรู้ในการทำบัญชีกองทุนมากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีไม่ให้ผิดพลาด เพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุน และเป็นการจัดระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อในการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1 สมาชิกผู้กู้ควรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนขอโครงการ ไม่ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์หรือนำไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สูญผูกพันมากขึ้น

2 สมาชิกผู้กู้ไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกัน ควรมีการร่วมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกัน และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3 สมาชิกผู้กู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

4 สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นการช่วยลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยราคาแพงอีกต่อไป และสามารถผลิตปุ๋ยจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 1 ศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีผลต่อการเกิดอาชีพในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 2 ผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจ หลังจากมีเงินกองทุน 1 ล้านบาท

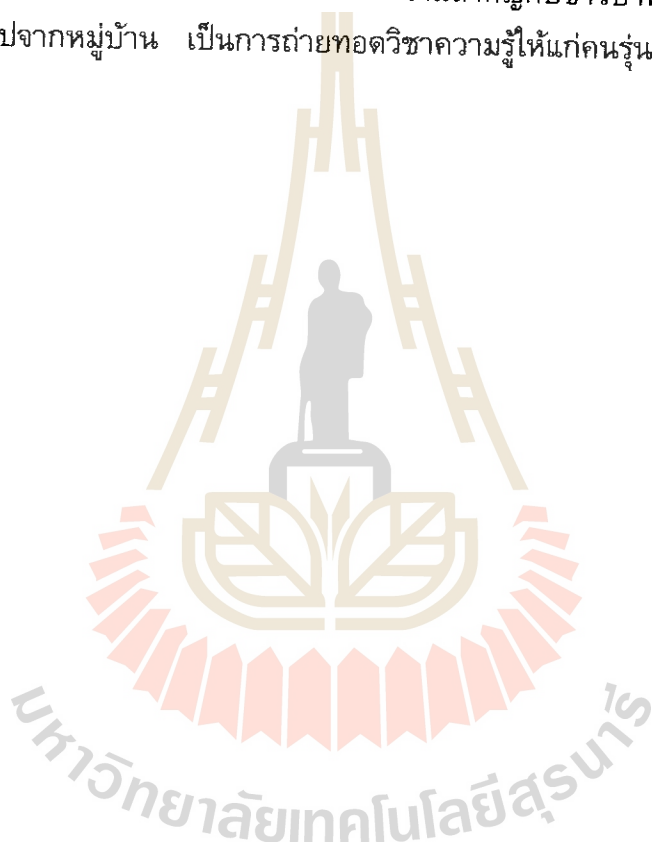
ข้อเสนอแนะที่ 3 ประเมินผล การทำงานของคณะกรรมการกองทุน

ข้อเสนอแนะที่ 4 ประสิทธิภาพสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้กองทุนหมู่บ้านอื่นปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะที่ 5 อาชีพใหม่อาจเกิดขึ้นในหมู่บ้าน หรือมีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งองค์กร
เพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

เสนอแนะเรื่องการรวมตัวเป็นกลุ่มองค์กรเพื่อสร้างรายได้เสริมภายในหมู่บ้านกฤษฎา
จะเป็นลักษณะการประกอบอาชีพที่ไม่มีการรวมกลุ่มองค์กรเพื่อสร้างรายได้เสริมอย่างเป็น
รูปธรรม อย่างเช่น “หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งหมู่บ้าน” เป็นต้น

บ้านกฤษฎา มีอาชีพที่การตลาดสามารถรองรับได้ทั้งปี เช่น ซึ่งผู้เขียนสารนิพนธ์
มองเห็นความมีคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่วนความพร้อมของบุคลากรนั้นมีความพร้อม
ตลอดเวลาและที่สำคัญอย่างยิ่งเป็นการส่งเสริมอาชีพให้มีความสำคัญกับชาวบ้านและภูมิปัญญา
ชาวบ้าน ก็จะไม่หายไปจากหมู่บ้าน เป็นการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน.2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน . 2544 . ระเบียบบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน. ขอนแก่น. สถาบันราชภัฏ , สำนักงาน . 2544 . คู่มืออาจารย์ผู้สอน และอาจารย์นิเทศก์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ ฯ.